

מדינת ישראל

משרד המשפטים

מחלקת חנינות

Department of Pardons

חוות דעת: מר בנימין נתניהו

זוהי בקשתו של מר בנימין נתניהו, חבר כנסת וראש ממשלת ישראל (להלן: "מר נתניהו"), כי נשיא המדינה יפעיל את הסמכות הנתונה לו לפי סעיף 11 (ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה, ויורה על סיום ההליך הפלילי המתנהל בעניינו בבית המשפט המחוזי בירושלים במסגרת ת"פ 67104-01-20 בחשד לעבירה של לקיחת שוחד ושלוש עבירות מרמה והפרת אמונים שיוחסו לו בכתב אישום שהוגש נגדו.

לשם הנוחות, נציין שמסמך זה מחולק לשבעה פרקים, כדלקמן:

- הפרק הראשון יציג בתמצית את עיקרי כתב האישום שהוגש נגד מר נתניהו.
- הפרק השני יציג את תמצית תשובת מר נתניהו כפי שהוגשה לבית המשפט.
- הפרק השלישי יעמוד בקצרה על סטטוס ההליך המשפטי.
- הפרק הרביעי יציג את בקשת החנינה ונימוקה, ויחולק לתתי הנושאים הבאים: האינטרסים הציבוריים שביסוד הבקשה; המסגרת הנורמטיבית עליה היא מושתתת; חנינה כמוצא משפטי יחיד.
- הפרק החמישי יפרט את המסמכים שעמדו לפני מחלקת חנינות.
- הפרק השישי יתייחס לפניות מחלקת חנינות לקבלת עמדת גורמי התביעה.
- הפרק השביעי והאחרון הינו פרק הדיון וההמלצה. פרק זה יכלול הקדמה; רקע היסטורי וחקיקתי תמציתי ביחס לסמכות החנינה; מהותה של החנינה ותפקידיה. החלק העיקרי בפרק השביעי יעסוק בסמכות החנינה טרם הרשעה בהתבסס על בג"צ 428/86 ברזילי נגד ממשלת ישראל, יישומו בבקשה לפנינו, תוך הבחנה בין שיקולים הנוגעים לשאלת סמכות החנינה לבין שיקולים הנוגעים לאופן הפעלתה. בין היתר, הפרק יבחין בין החנינה שנידונה בבג"צ ברזילי לבין בקשתו של מר נתניהו במספר מישורים ויסקור את ההבדלים המהותיים בין שני המקרים.
- חוות הדעת תיחתם בדברי סיכום קצרים.

בפתח הדברים נדגיש כבר כעת כי הבקשה שלפנינו חריגה ביותר, באשר היא עוסקת בחנינה טרם הרשעה ובעיצומו של הליך משפטי מתנהל. לפיכך, באופן חסר תקדים, אין באפשרות כב' נשיא המדינה להסתמך בהחלטתו - ביחס למעשים בגינם מתבקשת החנינה - על תשתית עובדתית או משפטית מוסכמת, המבוססת על הכרעה שיפוטית. עם זאת, מאחר שאין חנינה ללא מעשים הדורשים חנינה, כתב האישום כמו גם תשובת מר נתניהו לאישומים נגדו, מהווים את נקודת האחיזה

המסמך נסרק בצד ויתכנו בו טעויות

למעשים בגינם מבוקשת חנינה. בתוך כך, יש לזכור כי מוסד החנינה לא יכול להחליף ערכאה שיפוטית הדנה ומכריעה בטענות עובדתיות ומשפטיות.

נפנה אפוא תחילה לתמצית האישומים, ומיד לאחר מכן נעמוד בקצרה ובאופן כללי על עמדת ההגנה ביחס אליהם.

פרק א' - תמצית נסיבות האישומים הפליליים

1. כתב האישום, הנפרש על פני 46 עמודים (ללא נספחים), כולל שלוש פרשיות המתייחסות לאירועים שהתרחשו על פי הנטען בין השנים 2008-2017 - בעת שמר נתניהו נשא תפקיד של ראש הממשלה ובהמשך גם כשר התקשורת. האירועים המפורטים בכתב האישום מתארים יחסי "תן וקח" מול גופי תקשורת מרכזיים בישראל וכן קבלת הטבות ממוניות בהיקף מאות אלפי שקלים משני אנשי עסקים בניגוד לדין (העתק כתב האישום צורף לבקשת החנינה).

2. נעמוד בקצרה על כל אישום בנפרד, ונציין כי תמצית מורחבת של האישומים צורפה כנספח. תמצית מורחבת של האישומים מצורפת ומסומנת כנספח א'.

אישום מס' 1:

3. האישום הראשון, המכונה "תיק 4000", מתייחס לתקופה שבין השנים 2012 - 2017, בה מר נתניהו היה בעל סמכות להעניק אישורים והיתרים לפעולות עסקיות שונות שבוצעו על ידי קבוצת בזק מכוח תפקידו כראש הממשלה ובהמשך גם כשר התקשורת.

4. על פי כתב האישום, בשנים אלה מר נתניהו ורעייתו ייחסו חשיבות רבה לסיקור התקשורת שלהם, ויצרו מערכת יחסים של "תן וקח" עם שאול ואיריס אלוביץ', שהיו בעלי השליטה בקבוצת בזק ובאתר החדשות "וואלה! NEWS". כך, מר נתניהו ומשפחתו דרשו מבני הזוג אלוביץ' לשנות את הסיקור באתר החדשות לטובתם (לפרסם ידיעות חיוביות עליהם ושלימות על יריביהם), ואלה פעלו להיענות לדרישות אלו, בין היתר על ידי הפעלת לחץ על מנכ"ל אתר החדשות. בתמורה, מר נתניהו השתמש בסמכויותיו הציבוריות כדי לקדם עניינים עסקיים של אלוביץ' ובזק, למשל אישור עסקאות בהיקפים גדולים וריכוך רגולציה, ואף מינה את שלמה פילבר לתפקיד מנכ"ל משרד התקשורת כדי שיפעל לטובתם.

5. בנספח א' לכתב האישום מפורטים 315 אירועים ספציפיים החל מינואר 2013 ועד לדצמבר 2016 במסגרתם הוצגו דרישות קונקרטריות והיענות להן מצד בני הזוג אלוביץ' ואירועי "צנזורה עצמית יזומה" במעורבות בני הזוג אלוביץ'.

6. בגין מעשים אלה, מר נתניהו מואשם בעבירות לקיחת שוחד והפרת אמונים בניגוד לסעיפים 290 ו-284, לחוק העונשין התשל"ז - 1977 (להלן "חוק העונשין"), בהתאמה.

אישום מס' 2:

7. האישום השני, המכונה "תיק 2000", מתייחס לשנים 2008 - 2014, בהן מר נתניהו ניהל שלוש סדרות של פגישות חשאיות עם ארנון מוזס, הבעלים והעורך הראשי של "ידיעות אחרונות" ואתר ynet. בפגישות אלו, מוזס הציע למר נתניהו הצעת שוחד בדמות שינוי דרמטי לטובה בסיקור התקשורת וסיקור שלילי ליריביו, בתמורה לכך שהוא מצידו יקדם חקיקה שתגביל את העיתון המתחרה "ישראל היום" ותיטיב בכך עם עסקיו של מוזס.

8. על פי הנטען, במהלך הרבעון האחרון של שנת 2014, על רקע הצעת החוק לקידום ולהגנת העיתונות הכתובה בישראל התשע"ד-2014, ופיזור הכנסת והבחירות הקרובות, מר נתניהו

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

- יזם 6 מפגשים אישיים וחשאיים עם מוזס, שלא תועדו ביומנים (שניים מהם הוקלטו ללא ידיעתו של מוזס).
9. במפגשים הראשונים, או בחלקם, דנו השניים בקידום חקיקה שתטיל מגבלות על "ישראל היום" וכן דנו בהגבלת תפוצת העיתון ל-2/3 עד 1/3 מתפוצתו באותה עת, כמו גם על צעדים קונקרטיים לשינוי הסיקור על אודות מר נתניהו בקבוצת "ידיעות אחרונות".
10. בפגישה נוספת עלתה גם הצעת שוחד מצידו של מוזס, לפיה יסייע למר נתניהו לשוב להיבחר לראשות הממשלה בתמורה לקידום החקיקה המוסכמת שתטיב עימו. מר נתניהו לא דחה את הצעת השוחד שקיבל כאמור ממוזס, אלא יצר מצג שווא כאילו הוא בוחן את קידום החקיקה, וזאת כדי להבטיח שמוזס ימשיך לסקר אותו באופן חיובי בתקופת הבחירות.
11. בגין אלה, מר נתניהו מואשם בעבירת מרמה והפרת אמונים בניגוד לסעיף 284 לחוק העונשין, בעוד מוזס מואשם בהצעת שוחד ובהבטחת שוחד.

אישום מס' 3:

12. באישום השלישי, המכונה "תיק 1000", מיוחס למר נתניהו ולרעייתו קבלת מתנות יקרות ערך בדמות קופסאות סיגרים, מארזי בקבוקי שמפניה ותכשיטים בהיקף מצטבר של מאות אלפי שקלים מאנשי העסקים ארנון מילצ'ן (בשנים 2011-2016) וג'יימס פאקר (בשנים 2014-2016).
13. בתמורה למתנות אלו, מר נתניהו השתמש בסמכויותיו כראש ממשלה כדי לקדם עניינים אישיים ועסקיים של מילצ'ן, כמו סיוע בחידוש תוקף אשרת כניסה לארה"ב, הארכת הפטור ממס הכנסה, וסיוע בענייני רגולציה הקשורים למיזוג חברות תקשורת. מר נתניהו הסתיר את קבלת המתנות ואת ניגוד העניינים מגורמים רשמיים.
14. נספח ב' לכתב האישום מפרט את טובות ההנאה שקיבל מר נתניהו ממילצ'ן בסך כולל של 462,602 ₪; נספח ג' לכתב האישום מפרט את טובות ההנאה שקיבל מר נתניהו מפאקר בסך כולל של 229,174 ₪, וזאת בזיקה למעמדו כראש ממשלה.
15. בגין אלה מר נתניהו מואשם בעבירת מרמה והפרת אמונים בניגוד לסעיף 284 לחוק העונשין.

פרק ב' - תמצית תשובת מר נתניהו לכתב האישום

16. אל מול תמצית כתב האישום, תובא בתמצית תשובתו של מר נתניהו לאישומים נגדו, כפי שהוצגה במענה הכתוב המפורט לכתב האישום. כתב התשובה שהוגש לבית המשפט מצורף ומסומן כנספח ב'.
17. ככלל, טענות ההגנה ביחס לכתב האישום נחלקות לשתי קטגוריות עיקריות.
18. על פי הקטגוריה הראשונה, חלק מן העובדות המפורטות בכתב האישום אינן מדויקות כלל ומר נתניהו אינו מודה בהן. יתרה מכך, נטען כי המדינה הרכיבה פסיפס עובדתי ממקטעים שונים בזמן והקשר, וחיברה ביניהם באופן מלאכותי שנועד לסלף את מהלך הדברים שהתרחש בפועל ולהתאים לתזה משפטית שאין לה בסיס.
19. על פי הקטגוריה השנייה והעיקרית, שמהותה משפטית-נורמטיבית, נטען כי כל המעשים שבוצעו על ידי מר נתניהו לא גיבשו כלל יסודות של עבירה פלילית. נטען בהקשר זה שהמדינה נפלה לשגגות מהותיות בשני רבדים שונים: האחד, ברובד המעשים עצמם, כאשר לא פעם המדינה העניקה פרשנות מוטה ושגויה לעובדות המוזכרות בכתב האישום. השני,

המסמך נסרק בצר ויתכנו בו טעויות

ברובד הנורמטיבי, כאשר המדינה בחנה את המעשים מתוך תפיסה שגויה וחסרה הן ביחס לטיב מערכת היחסים הנוהגת בין אנשי תקשורת לאנשי ציבור, והן ביחס למהות תפקידו של ראש ממשלה ודרך הילוכם של הסדרים פרלמנטריים שונים. בתוך כך, ההגנה טוענת כי המדינה הציבה רף חדש ותקדימי בין המותר לאסור בשדה הנורמטיבי, מבלי להזהיר תחילה את הציבור.

האישום הראשון - "תיק 4000"

20. על פי טענות ההגנה, פניותיו של מר נתניהו לאלוביץ' בנוגע לסיקור "וואלה! NEWS" יהיו חלק מאינטראקציה לגיטימית ומקובלת בין פוליטיקאים לבעלי כלי תקשורת, במטרה לאזן סיקור "מוטה לרעה". בתוך כך, ההגנה מצביעה על הטיה חיובית ואוהדת מובהקת בתקשורת הישראלית לשמאל הפוליטי ועל כך ש"וואלה! NEWS" סיקרה את מר נתניהו באופן שלילי או לכל היותר מאוזן, ולא "אוהד" כנטען.
21. עוד טוענת ההגנה כי כל הפעולות הרגולטוריות שקידם נתניהו (כגון אישור עסקאות "בזק-יס" ו"יד2", או פעולות מנכ"ל משרד התקשורת שלמה פילבר) היו טכניות במהותן, התבססו על המלצות גורמים מקצועיים, ונועדו לקדם תחרות בשוק התקשורת ולא להיטיב אישית עם אלוביץ'. למעשה, מר נתניהו לא היה מודע לרוב הפניות שנעשו על ידי בני משפחתו או יועציו והתביעה אף בחרה באופן מגמתי להתמקד רק ב"אירועי סיקור" מסוימים, תוך התעלמות ממאות פרסומים שליליים או מאוזנים אחרים.
22. עוד נטען כי מר נתניהו לא הסתיר את קשריו עם אלוביץ', כך למשל שאלון ניגוד העניינים אינו כולל דרישה לדווח על "זיקת סיקור", מושג שההגנה טוענת כי הוא פרי המצאה של התביעה. בנוסף, מידע על קשריו עם אלוביץ' פורסם גם בתקשורת והיה ידוע לכל.

האישום השני - "תיק 2000"

23. לעמדת ההגנה, הפגישות עם מוזס נבעו ממאבק פוליטי לגיטימי של מר נתניהו למנוע חקיקה שתפגע בעיתון "ישראל היום", אותו ראה ככלי חשוב לאיזון תקשורת. השיחות בין השניים עסקו בעניינים פוליטיים לגיטימיים, מוזס מעולם לא הציע לנתניהו שוחד ובוודאי שדבריו לא נתפסו כהצעת שוחד. מעבר לכך, מר נתניהו לא התכוון לקדם את החקיקה המוסכמת עם מוזס.
24. במישור המשפטי, נטען כי ממילא לא קיימת חובה חוקית לדווח על הצעת שוחד (אשר מוכחש שהתקיימה) או לדחות אותה באופן מסוים, אלא אם כן מדובר בעבירות חמורות במיוחד. התביעה מנסה ליצור חובה חדשה שאינה קיימת בדין, כאשר פעולותיו של מר נתניהו היו במסגרת תפקידו כאיש ציבור ונועדו לשרת אינטרסים ציבוריים ופוליטיים לגיטימיים ומקובלים.

האישום השלישי - "תיק 1000"

25. על פי עמדת ההגנה, הסיגרים, השמפניות והתכשיטים שקיבלו מר נתניהו ורעייתו ממילצ'ין ומפאקר היו מתנות שניתנו במסגרת חברות עמוקה ורבת שנים, ולא בתמורה לפעולות שלטוניות. המתנות ניתנו מרצונם החופשי של החברים, ולא נדרשו על ידי מר נתניהו.
26. עמדת ההגנה היא שפעולותיו של מר נתניהו למען מילצ'ין (כגון סיוע בעניין הארכת תוקף הוויזה שלו לארה"ב) היו לגיטימיות, נבעו מאחריות לאומית ומוסרית כלפי אדם שתרם לביטחון המדינה, ולא מתוך אינטרס אישי. מערכת היחסים עם שני אנשי העסקים מעולם לא הייתה מוסתרת, שאלון ניגוד העניינים לא דרש דיווח על קשרי חברות, ומר נתניהו פעל לפי ייעוץ משפטי שאפשר קבלת מתנות מחברים. יתרה מכך, התביעה מנסה למזג באופן

המסמך נסרק בצד ויתכנו בו טעויות

מלאכותי את מר נתניהו ורעייתו לישות אחת, תוך התעלמות מהבחנה משפטית ברורה, ואינה עורכת הבחנה בין מתנות מותרות בין חברים לבין מתנות לעובדי ציבור. 27. בין השאר נטען כי אישום זה משקף ניסיון של התביעה להחיל באופן רטרואקטיבי נורמות חדשות על אנשי ציבור כגון חובה לדווח על קשרי חברות.

סיכומו של דבר, קו ההגנה המרכזי העולה מכתב התשובה הוא שהתביעה מנסה להפליל התנהגויות שגרתיות, לגיטימיות ותקינות של איש ציבור, תוך פרשנות משפטית מרחיבה וחסרת תקדים של עבירות השוחד, המרמה והפרת האמונים. תזת ההגנה היא הצגת מעשיו של מר נתניהו כאיש ציבור שפעל במסגרת הנורמות המקובלות, וכי הניסיון להפלילו הוא ניסיון שגוי ומסוכן לדמוקרטיה ולחופש הביטוי.

פרק ג' - סטטוס ההליך המשפטי

28. להשלמת התמונה נציין, כי כתב האישום נגד מר נתניהו הוגש לבית המשפט המחוזי בירושלים בחודש ינואר 2020 ותוקן ביום 3 בינואר 2021, כנוסחו היום.

29. פרשת התביעה הסתיימה בחודש אוגוסט 2024 ובחודש דצמבר 2024 החלה פרשת ההגנה במסגרתה מר נתניהו העיד עדות ראשית. כיום ההליך נמצא בעיצומה של החקירה הנגדית של מר נתניהו אשר החלה ביום 03.06.25. יצוין כי ביום 29.06.23, בתום שמיעת עדי מדינה ועדי תביעה מרכזיים בנוגע לתיק 4000 (האישום הראשון), ניתנה החלטת ביניים על ידי המותב הדין בתיק, שהתייחסה לאישום הראשון בעבירה של קבלת שוחד כדלקמן:

"לצדדים נמסרה, בפתח הדברים, עמדת המותב, לפיה קיימים קשיים בביסוס עבירת השוחד שבאישום הראשון בכתב האישום. על רקע קשיים אלה, הוצע כי המדינה תשקול לחזור בה מעבירות השוחד באישום זה. עניין זה היה הסיבה היחידה לזימון הצדדים לשיבה. בישיבה הוטעם כי הדברים נאמרים בזהירות המתחייבת. קיום הישיבה בלשכת ראשת המותב נבע מרגישותו של העניין. איש מן הנוכחים לא הביע הסתייגות כלשהי מקיום הישיבה בדרך זו ואיש לא ביקש רישום פרוטוקול. נציין, כי בתגובה לדברים... לעיל, מסרה ב"כ המדינה את עמדתה כי המדינה רואה את הדברים באופן שונה; כי תעביר את הדברים לממונים עליה; כי בשלב זה הוצגה לבית המשפט תמונה חלקית בלבד; וכי צפוי כי בפרשת ההגנה יוצגו עניינים נוספים. אגב דברים אלה ובשוליהם, התקיים שיג ושיח קצר עם באי כוח הצדדים. בסופו צוין הצורך בסיום המשפט (לטובת העניין והמדינה). הדברים נאמרו ללא קשר לאופן סיום המשפט וללא קשר לתוצאת המשפט."

מאז, בהיעדר הסכמות בין הצדדים, המשפט המשיך להתנהל כסדרו.

פרק ד' - בקשת החנינה ונימוקיה

30. הבקשה דן הוגשה ביום 30.11.2025, כאמור בעיצומה של פרשת ההגנה ובשלב חקירתו הנגדית של מר נתניהו בבית המשפט. בבקשה צוין כי היא מוגשת בהמשך ישיר למכתב ששלח בעניין נשיא ארצות הברית, מר דונלד טראמפ לנשיא המדינה, (המצורף כנספח ג' לחוות הדעת), מתוך תחושת אחריות לאומית ומתוך ראיית טובת מדינת ישראל ואזרחיה המחייבת את סיום ההליכים הפליליים המתנהלים בעניינו של מר נתניהו.

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

31. בבקשה מודגש כי האינטרס האישי של מר נתניהו הוא לנהל את משפטו עד תום על מנת לנקות את שמו, שכן הוא סבור כי משפטו צפוי להסתיים בזיכוי מלא, בייחוד על רקע עובדות רבות שהתבררו במהלך המשפט, שתומכות ומחזקות את תפיסתו. עוד נכתב כי הרושם הוא שהחקירות בעניינו של מר נתניהו התנהלו באופן חריג והתמקדו באדם ולא בעבירה. כך, בין היתר, בוצעו תרגילי חקירה לא חוקיים שלאחר מכן ניסו להסתיר את קיומם; הופעלו לחצים על עיתונאים כדי שישמשו מקורות לאיסוף מידע נגד מר נתניהו; בוצעו פעולות חקירה באופן מכוון בניגוד לחוק יסוד: הממשלה; נעשה שימוש ברוגלה נגד גורמים שונים בניגוד לדיון; הופעלו על עדי המדינה לחצים פסולים ולא חוקיים; ועוד שורה ארוכה של התנהלויות חריגות ויוצאות דופן.

32. כתמיכה לטענותיו של מר נתניהו, מאוזכרת גם החלטת בית המשפט מיום 29.06.23 שהובאה לעיל, לפיה התרשם המותב מקיומם של קשיים בביסוס עבירת השוחד שבאישום הראשון בכתב האישום.

33. ואולם, כנטען בבקשה, מר נתניהו נכון לשים את אינטרס הכלל לפני עניינו הפרטיים, על רקע הזדמנויות מדיניות וביטחוניות בלתי חוזרות כיום, והצורך באיחוד העם ואיחוי הקרעים שנוצרו בשנים האחרונות. כדברי בא-כוחו, "טובת העם והמדינה תמיד הייתה ותמיד תהיה לנגד עיניו של ראש הממשלה, וכך גם עתה" (סעיף 13 לבקשה).

א. הנימוק לפיו האינטרס הציבורי מחייב מתן חנינה למר נתניהו

34. ניתן לחלק את הנימוק בדבר האינטרס הציבורי המועלה בבקשה להצדקת החנינה לשלושה חלקים מרכזיים, שניים צופים פני הווה ועתיד, ואחד מביט אל העבר.

35. ההצדקה הראשונה והעיקרית נוגעת לצורך החיוני בסיום ההליך המשפטי, בעת הזו, על מנת לאפשר למר נתניהו למלא את תפקידו הציבורי כראש הממשלה באופן מיטבי. בהקשר זה נטען כי התמשכות משפטו מונעת ממנו לעסוק בעניינים מדיניים וביטחוניים כבדי משקל, בתקופה רגישה לביטחון המדינה.

36. ההצדקה השנייה נוגעת להשלכות המשך משפטו של מר נתניהו כראש ממשלה על הקרע בעם, כאשר נטען כי סיום המשפט בדרך של חנינה יוביל לפיוס חלקי העם ויאפשר למר נתניהו לפנות את כל מרצו לאיחוי הקרעים, במישור הפוליטי, החברתי והמדיני.

37. ההצדקה השלישית, המביטה אל העבר, מתייחסת לתרומתו הציבורית האדירה של מר נתניהו למדינת ישראל ולחברה הישראלית לאורך כל שנות שירותו הציבורי במשך עשורים רבים.

38. נפנה, אם כן, להרחבה בטעמים אלה על פי סדרם.

i. ההצדקה הראשונה - חנינה לצורך תפקודו המלא של ראש ממשלה

39. מר נתניהו הקדיש את חייו למען מדינת ישראל ואזרחיה, ורקורד שירותו הציבורי רחב ומרשים. לאורך עשרות שנים, הוביל מר נתניהו מאבקים גלובליים מכריעים, כדוגמת המאבק העולמי נגד תוכנית הגרעין האיראנית, והוכיח מנהיגות איתנה במערכות ביטחוניות מורכבות, כמו המערכה בעזה והלחימה בחיזבאללה, שהובילו להשבת חטופים. תחת הנהגת מר נתניהו, ישראל הגיעה להישגים דיפלומטיים היסטוריים, כדוגמת הסכמי אברהם, וקידמה רפורמות כלכליות ותחבורתיות שחייקו את המשק וההייטק.

40. כיום, מדינת ישראל ניצבת בפני צומת דרכים היסטורי, עם התפתחויות יוצאות דופן במזרח התיכון, הדורשות היערכות אסטרטגית, מאמצים דיפלומטיים וביטחוניים אינטנסיביים, ועיסוק מסביב לשעון. אלו הן הזדמנויות פז לשיקום, חיזוק וביסוס מעמדה של ישראל

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

כמעצמה אזורית ופורצת דרך. לצד זאת, מדינת ישראל ניצבת גם בפני סכנות ואתגרים ביטחוניים חדשים המחייבים את מלוא תשומת הלב והאנרגיה. במצב קריטי זה, קיים אינטרס ציבורי עליון שמר נתניהו יקדיש את כל זמנו, כוחו ומרצו למשימות לאומיות אלו, ללא כל הסחת דעת. בעניין זה צוין בבקשה, כי ההזדמנויות ולצידן הסכנות שניצבות בפני מדינת ישראל פורטו ביתר הרחבה בפגישות העיתיות שמתקיימות בין כבוד נשיא המדינה לבין ראש הממשלה, ומטבע הדברים והרגישות המובנת, לא ניתן לפרט על אודותם בבקשת החנינה. 41. אלא, שההליך הפלילי המתנהל נגד מר נתניהו, על אף אמונתו בחפותו המלאה, הפך למעמסה כבדה המונעת ממנו להקדיש את מלוא זמנו למען המדינה. המשפט, הנמצא כעת בשלב פרשת ההגנה, מתנהל בקצב חסר תקדים של ארבעה ימי דיונים בשבוע, וצפוי להימשך עמוק לתוך שנת 2026.

42. מר נתניהו החל להיערך לחקירתו במשפט לפני כשנה. החל מחודש דצמבר 2024 ועד סוף חודש מאי 2025, העיד בחקירה הראשית, והחל מחודש יוני 2025 בחקירה נגדית. מר נתניהו מצוי בעיצומה של חקירתו הנגדית, ולפי לוחות הזמנים הצפויים והצהרות הפרקליטות, חקירתו הנגדית תהא ארוכה מחקירתו הראשית, ועל פי קצב ההתקדמות הנוכחית דומה שתימשך כאמור עד לסוף שנת 2026; במקביל נשמעים עדי הגנה נוספים. עוד צוין כי עד כה נשמעו עדי הגנה בודדים, כאשר מבחינת תוכנית החקירה - ההגנה צפויה להעיד במסגרת פרשת ההגנה למעלה ממאה עדים.

43. לכל אורך הדרך, הקפיד מר נתניהו שלא לפגוע בפעילותו כמנהיג העם לנוכח הזמן שנדרש להיערכות למתן עדותו ועשה זאת על חשבון שעות שינה, סופי שבוע, זמן עם משפחתו ועוד. לאחרונה, החליט הרכב השופטים במשפטו של מר נתניהו להגדיל את היקף הדיונים המתקיימים במשפט משלושה לארבעה דיונים בשבוע, וזאת, בין היתר, בשל מועד הפרישה הצפוי של אחד משופטי ההרכב בשנת 2028.

44. ההגנה ניסתה בכל דרך לצמצם את מספר הדיונים המתנהלים בהליך, בפרט נוכח האתגרים ועומס המשימות המוטל על כתפיו של מר נתניהו כראש הממשלה. הרכב השופטים ציין כי למרות שהמאמץ של הצדדים (ובפרט של מר נתניהו) מובן ומוערך, אין מנוס מהגדלת מספר ימי הדיונים בשל אותה פרישה צפויה.

45. החלטת הרכב השופטים כאמור, הובילה לכך שמשפטו של מר נתניהו מתנהל בקצב חסר תקדים, באופן שמרבית ימי השבוע מוקדשים לניהולו. הדבר מטיל מעמסה הולכת וגוברת על כתפיו של מר נתניהו. מעמסה כבדה זו מוטלת דווקא בשעה בה מר נתניהו כראש הממשלה, נדרש להקדיש את מלוא זמנו ומרצו למהלכים היסטוריים כאמור המתרחשים במזרח התיכון ובעולם כולו, ומכאן חשיבות החנינה.

ii. ההצדקה השנייה - חנינה למען איחוי הקרע בעם

46. כמתואר בבקשה, בשנים האחרונות התגברו המתחים והמחלוקות בין הרשויות השונות ובחלקים בחברה הישראלית. חלק מהמחלוקות בין הרשויות הובילו להתנגחויות לא ענייניות, לעיתים אישיות. ההליך המתנהל בעניינו של מר נתניהו הפך לכר פורה למחלוקות ולהתנצחויות בין חלקי החברה ובין רשויות המדינה השונות. החקירות הפליליות וההליך הפלילי המתנהל בעניינו של מר נתניהו היוו עבור חלקים רבים מהציבור בישראל מקור לתסכול, קושי ותחושת עוול. ההליכים הפליליים בעניינו של מר נתניהו מלבים את המחלוקות בין חלקי העם השונים, ומסיטים את הקשב הציבורי מהסוגיות המדיניות והביטחוניות שעל סדר היום הלאומי.

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

47. הענקת החנינה תאפשר למר נתניהו לפעול לאיחוי הקרע בעם ואף לעסוק בסוגיות נוספות, בכללן אלה הנוגעות למערכת המשפט ולתקשורת, סוגיות שהוא מנוע מלעסוק בהן בשל המשפט המתנהל בעניינו, ואשר עומדות בחלקן בבסיס המתח בחברה הישראלית.

iii. ההצדקה השלישית - תרומתו הציבורית החריגה של ראש הממשלה למדינת ישראל

48. במסגרת בחינת הבקשה, מבוקש להעניק משקל של ממש גם לתרומתו האדירה של מר נתניהו למדינת ישראל בתחומים רבים ומגוונים, כאשר לדברי באי כוחו של מר נתניהו, קצרה היריעה מלתאר בבקשה את מלוא תרומתו של מר נתניהו למדינה, ולפיכך הדברים הובאו בתמצית בלבד.

49. תרומתו של מר נתניהו לביטחון המדינה החלה כבר בשירותו הצבאי, כאשר שירת כלוחם בסיירת מטכ"ל. גם שני אחיו, יוני ז"ל, ועדו, היו לוחמים בסיירת מטכ"ל. זוהי מורשתם והיא מלמדת עליהם ועל החינוך שקיבלו מהוריהם. נפילת אחיו האהוב יוני ז"ל במבצע לשחרור החטופים באנטבה הייתה נקודת שבר אדירה עבור מר נתניהו, ששינתה את מהלך חייו. הוא הקדיש את חייו לזכר אחיו ולערכים שספג מבית אביו, בעשייה ציבורית ענפה ובלתי מתפשרת.

50. כך, החל משנות ה-80 של המאה הקודמת, במשך למעלה מארבעה עשורים, מר נתניהו משרת את הציבור. בתחילה כציר ישראל בוושינגטון ולאחר מכן כשגריר ישראל באו"ם, והחל מסוף שנות ה-80 כחבר כנסת, כשר וכראש ממשלה. מר נתניהו כיהן כראש ממשלת ישראל במשך יותר שנים מכל מנהיג אחר בתולדות המדינה ובנוסף כיהן כשר אוצר וכשר החוץ.

51. תרומתו הרבה של מר נתניהו למדינת ישראל נפרשת על מישורים רבים ורחבים, ביניהם הכלכלי, יחסי החוץ והדיפלומטיה, והביטחון.

52. תרומתו של מר נתניהו בתחום הכלכלי החלה כבר בתקופת כהונתו הראשונה כראש ממשלה, כאשר פעל לביטול הפיקוח על מטבע חוץ ולקידום שורה של רפורמות כלכליות שחיזקו ופיתחו את המשק הישראלי לבלי היכר. בתקופת כהונתו כשר אוצר, חילץ את המשק הישראלי ממשבר כלכלי מן הגדולים בתולדות המדינה. במסגרת זו, יזם רפורמות מבניות עמוקות כגון צמצום קצבאות, הפרטת חברות ממשלתיות, פתיחת השוק לתחרות והפחתת מיסים. צעדיו אלה עוררו סערה ציבורית, אך הביאו ליציאה מהמיתון הכלכלי של תחילת שנות ה-2000 ולבסיס לשגשוג הכלכלי בעשורים שלאחר מכן. מר נתניהו קידם את הרפורמה בקרנות הפנסיה, שהעבירה אותן לניהול פרטי והקטינה את התחייבויות המדינה. 53. גם בתפקידו כראש ממשלה, הוביל מר נתניהו מדיניות של שוק חופשי, עידוד השקעות חוץ, צמיחה טכנולוגית ויזמות. בנוסף, הוביל מהפכה תחבורתית בישראל בסלילת כבישים מהירים, רכבות בין עירונית, רכבות קלות במרכזי הערים ועוד. במקביל, החליט גם על הקמת מתקני התפלה מן המתקדמים בעולם, שסייעו רבות למשק המים בישראל.

54. בעקבות מדיניות השוק החופשי וההשקעות בתשתיות לאומיות שהנהיג מר נתניהו בשנות כהונתו הארוכות, ישראל זכתה לצמיחה עקבית ולשיעורי אבטלה נמוכים. מר נתניהו הוביל לחיזוק מעמד ההייטק הישראלי, תוך טיפוח חדשנות ויזמות. הוא גם קידם באופן אישי את מתווה הגז שאושר בשנת 2015, למרות התנגדות ציבורית ופוליטית עזה. החתימה על מתווה הגז הביאה את ישראל לעצמאות אנרגטית, לצד הכנסות של מיליארדים לקופת המדינה ולחיזוק קשרים אזוריים.

55. גם בתחום הדיפלומטיה ויחסי החוץ תרומתו של מר נתניהו הייתה רבה.

56. מר נתניהו טיפח קשרים הדוקים עם ארצות הברית, לרבות הגדלת שיא של הסיוע האמריקני לישראל בתקופת ממשל הנשיא אובמה, למרות המחלוקות שהתגלעו עם עמו. הוא טיפח קשרים הדוקים במיוחד עם הנשיא דונלד טראמפ, שהכיר בירושלים כבירת ישראל, העביר

המסמך נסרק בצד ויתכנו בו טעויות

- את שגרירות ארצות הברית אליה, הכיר ברמת הגולן כחלק ממדינת ישראל והוציא את ארצות הברית מהסכם הגרעין המסוכן עם איראן.
57. בנוסף, מר נתניהו הוביל להישג היסטורי בכריתת "הסכמי אברהם" (2020) עם איחוד האמירויות, בחריין, מרוקו וסודאן ולנרמול יחסים עם מדינות ערביות.
58. לצד כל אלה, מר נתניהו השקיע ופיתח קשרים אסטרטגיים עם הודו, יוון, קפריסין ומדינות אפריקה, קידם שיתופי פעולה כלכליים, ביטחוניים וטכנולוגיים ותרם למיצוב ישראל ככוח בעל השפעה אזורית ובינלאומית.
59. לבסוף, תרומתו הייחודית בתחום הביטחוני.
60. מר נתניהו חיזק את התפיסה ש"ישראל חייבת להגן על עצמה בכוחות עצמה". הוא הורה על תקיפות מנע נגד התבססות איראנית בסוריה והברחות נשק לחיזבאללה, הרחיב את מערכת "כיפת ברזל" שנכנסה לשימוש רחב בתקופתו והפכה לסמל של ההגנה על העורף האזרחי, והקים את מערך הסייבר הלאומי שהפך את ישראל למעצמת סייבר עולמית.
61. אחת מתרומותיו המרכזיות של מר נתניהו הייתה במאבק הקיומי נגד התחמשות גרעינית של איראן. הוא ניהל קמפיין מדיני רחב נגד הסכם הגרעין (JCPOA) בשנת 2015, כולל נאום דרמטי בקונגרס האמריקני, פעל להעלאת המודעות לנושא בזירה העולמית ותרם לעיצוב המדיניות של ממשלים אמריקניים שונים כלפי איראן.
62. מר נתניהו קיבל בשנה האחרונה החלטה היסטורית לצאת למערכה נגד איראן כדי להיאבק ביכולתיה הגרעיניות והבליסטיות שאיימו על קיומה של ישראל (מבצע "עם כלביא").
63. בשנים האחרונות, מדינת ישראל, בהובלתו של מר נתניהו, הובילה לפגיעה קשה באיראן ושלוחותיה. בכלל זה, מר נתניהו הורה על חיסולם של בכירי החמאס מוחמד דף, איסמעיל הנייה ויחיא סינוואר, ועל חיסולו של מנהיג חיזבאללה חסן נסראללה ושרשרת הפיקוד של חיזבאללה, ולאחרונה גם רמטכ"ל חיזבאללה עלי טבטבאיי. הפגיעה בחיזבאללה ובנסראללה הובילה בסופו של יום גם להפלת משטר אסד בסוריה.
64. בנוסף, מר נתניהו היה גם מי שקיבל את ההחלטה להקים את גדר הגבול בדרום, ופעל להסרת חסמים בירוקרטיים ותקציביים באופן שאפשר את הקמת הגדר בזמן מהיר ביותר. בעקבות הקמת הגדר נעצר הגל העצום של חדירה לישראל של מסתננים בלתי חוקיים מאפריקה. ללא הקמת הגדר בדרום הארץ, ישראל הייתה נשטפת בלמעלה ממיליון מסתננים בלתי חוקיים באופן שהיה מסכן את קיומה כמדינה יהודית ודמוקרטית.
65. בטרם חתימת פרק זה של נימוקי הבקשה אשר הוגשה לנשיא המדינה ביום 30.11.25, נבקש לעדכן כי בימים אלו מתנהלת מערכה צבאית קיומית ומשמעותית אל מול איראן ושלוחותיה בשיתוף פעולה הדוק עם ארצות הברית ונשיאה מר דונלד טראמפ (מבצע "שאגת הארי"). מערכה זו מונהגת על ידי מר נתניהו כראש הממשלה ומהווה נדבך משמעותי ביותר לתרומתו הייחודית ורבת השנים לביטחון המדינה ולחוסנה.

ב. המסגרת הנורמטיבית עליה מושתתת הבקשה

66. בחלק זה של הבקשה, באי כוחו של מר נתניהו סוקרים את מהותה של סמכות החנינה ומתייחסים לאפשרות הפעלתה טרם הרשעה.
67. כך נטען, כי מוסד החנינה, שמקורו בסעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה (להלן: "חוק היסוד"), משמש מנגנון משלים למערכת המשפט כפופה למגבלות חקיקה נוקשות, אשר ניתן להפעילו בנסיבות מיוחדות, מקום בו אין בידי מערכת המשפט אפשרות לפתרון הולם. זאת, על בסיס שלושה סוגי טעמים: (1) חסד ורחמים; (2) אמצעי להשגת צדק; (3) הגנה

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

על אינטרסים ציבוריים רחבים, הרלוונטית לענייננו. כן מודגש כי בהתאם לסעיף 13 לחוק היסוד, שיקול דעתו של נשיא המדינה בפועלו בתחום תפקידיו וסמכויותיו הוא בלבד, והוא לא כפוף או נתון בהקשר זה לביקורת שיפוטית, בשל החסינות המהותית המוקנית לו.

68. לטענת באי-כוחו של מר נתניהו, נשיא המדינה רשאי ואף מחויב לשיקול, במסגרת מערך שיקוליו, גם שיקולים הנוגעים לרוחה של האומה, לערכי הליבה שלה וליסודות המשותפים של הציבור בישראל כפי שבא לידי ביטוי בדבריו של כב' השופט אדמונד לוי בבג"צ 10021/06 זוהר נגד שר המשפטים (בפסקה 10).

69. בהקשר לכך, באי-כוחו של מר נתניהו מפנים למתווה החנינות המיוחדת בעקבות מלחמת התקומה ("חרבות ברזל"), עליו החליטו נשיא המדינה ושר המשפטים, כפי שמתועד באתר המקוון של מחלקת חנינות:

"בדומה לחנינות שניתנו בעבר על רקע מלחמות ואירועים לאומיים, סברו נשיא המדינה ושר המשפטים כי ימים קשים אלה, כמותם מדינת ישראל לא ידעה, מצדיקים ואף מחייבים הפעלת סמכות החנינה בצורה נרחבת. זאת, מתוך רצון להציע הקלה מסוימת לאזרחי ישראל המתמודדים מזה חודשים ארוכים עם אתגרים משמעותיים ... במסגרת המתווה, השימוש בסמכות החנינה יהיה רחב מן הרגיל, וינתן בו משקל מיוחד למאפיינים ולנסיבות אישיות ומשפחתיות, וכן לתהליכי טיפול ושיקום. כמו כן יינתן במתווה דגש משמעותי למי אשר תורם או תרם לביטחון המדינה ולחוסנה, בפרט במסגרת מלחמת חרבות ברזל".

70. באשר לסמכות הנשיא לחון טרם הרשעה פלילית, נטען כי מדובר בסמכות שעוגנה היטב בדין ובפסיקה הישראלית.

71. כך, נטען כי עוד בתחילת ימיה של המדינה, פסק כבוד השופט (כתוארו אז) אגרנט, כי סמכות הנשיא לחון, מבוססת על הסמכות המצויה בידי מלך אנגליה, וכי אין למעט ממנה (בג"צ 177/50 ראובן נ' יו"ר וחברי המועצה המשפטית). עמדה דומה הובעה גם במסגרת ד"נ 13/60 היועץ המשפטי לממשלה נ' מתאנה, מפיו של מ"מ הנשיא (כתוארו אז) השופט אגרנט, עמדה אליה הצטרפו יתר שופטי הרוב.

72. עוד נטען בהמשך, כי בבג"צ 428/86 ברזילי נ' ממשלת ישראל (להלן: "בג"צ ברזילי"), שניתן בעניין מה שכונה "פרשת קו 300", נפסק בדעת רוב כי סמכות החנינה כוללת בחובה את הסמכות לחון טרם הרשעה. דעת הרוב פסקה שלנשיא המדינה עומדת הסמכות לחון את אנשי השב"כ שהיו מעורבים בפרשת קו 300 טרם הרשעתם, ואף בטרם הוגש נגדם כתב אישום. בכך שבה ואושררה ההלכה לפיה סמכות החנינה הרחבה של נשיא המדינה חולשת גם על השלב שקודם להרשעה.

73. באי-כוחו של מר נתניהו מתייחסים בקצרה גם לדעת המיעוט בבג"צ ברזילי, על פיה העובדה שלשון חוק היסוד נוקטת בביטוי המילולי "עבריינים" מלמדת שלא ניתן להעניק חנינה אלא למי שהורשעו בדין. עמדה זו, לדבריהם, נדחתה מפורשות הן על ידי שופטי הרוב בבג"צ ברזילי, והן בפסק דין מאוחר שדן בחוק השבות, התש"י-1950, סביב פרשנות המושג "עבר פלילי". בית המשפט העליון פסק שם כי אין לפרש את הביטוי "עבר פלילי" כמחייב קיומה של הרשעה, והשר רשאי להסתמך גם על ראיות מנהליות ומידע חסוי לצורך הוכחת עבר פלילי, ואין הכרח בהרשעה פלילית לשם ביטול תעודת עולה ואזרחות (בג"צ 1227/98 מלבסקי נ' שר הפנים).

74. עוד הוטעם בבקשה, כי ההלכה בדבר הסמכות הרחבה של הנשיא לחון גם את מי שטרם הורשע בדין, אשר קיבלה ביטוי בקביעותיו של בית המשפט העליון בשנת 1951, מעולם לא שונתה, ואף זכתה לתיקופים שונים (למשל דבריו של כבוד השופט א' שטיין בפסקה 29

המסמך נסרק בצד ויתכנו בו טעויות

לקביעתו במסגרת רע"ב 534/19 זיאדה נ' מדינת ישראל (20.08.19, פורסם בנבו)). למעשה, היא אף מקבלת חיזוק בהנחיית פרקליט המדינה מס' 10.9 "תגובת הפרקליטות על בקשה לקבלת חנינה", שם נכתב בסעיף 18 להנחיה כי "על פי מדיניות מחלקת חנינות, ככלל, לא מטופלת בקשת חנינה כאשר ההליך המשפטי מושא הבקשה לא הסתיים". 75. בנוסף טוענים באי כוח מר נתניהו, כי גם מבט אל מעבר לים לארצות הברית, מוביל לאותה המסקנה. במקרה דומה לענייננו הנשיא פורד חנן את קודמו בתפקיד, הנשיא ריצ'רד ניקסון, על אף שהנשיא ניקסון טרם הורשע (ולמעשה אף לא הועמד לדין) וסירב במופגן להכיר בכל אשם מצידו. לאחרונה גם ניתנו על ידי נשיאי ארה"ב חנינות רבות טרם הרשעה - הן בנושאים בהם נפתחה חקירה והן בנושאים בהם לא נפתחה חקירה כלל. חנינות אלו, ניתנו כולן ללא הכרה באשם כלשהו מצד מקבלי החנינות.

ג. החנינה כמוצא אפשרי יחידי במקרה שלפנינו

76. בבקשה נטען, כי אחד מתפקידיו המרכזיים של מוסד החנינה הוא לקדם אינטרסים ציבוריים רחבים, שהמשפט הפלילי אינו יכול, ולעיתים אף אסור לו, לשקול. סמכות זו מאפשרת לנשיא המדינה לשקול שיקולים בראי אינטרס ציבורי רחב ולעיתים הוא אף מחויב לשקול שיקולים רחבים מסוג זה, אשר אינם יכולים להישקל על ידי המשטרה, התביעה או הרשות השופטת. סמכות זו הינה נורמה חוקתית הדורשת מבט רחב, הכולל גם שיקולי של חסד, צדק, פיוס לאומי ושיקום אמון הציבור במוסדות המדינה.

77. לעתים גם מדובר במוצא יחיד, כפי שכבוד השופטת בן-פורת התייחסה לכך בבג"צ ברזילי. כך, במקרים בהם רשויות האכיפה מחויבות להמשיך בחקירה גם אם הדבר מסכן אינטרס ציבורי חיוני, "הסמכות להעניק חנינה עשויה להיות הדרך היחידה להפסיק חקירה, המסכנת אינטרס ציבורי חיוני" (ברזילי, עמוד 578).

78. כך, נטען על ידי באי כוח מר נתניהו, גם במקרה שלפנינו, כאשר המשך ההליך הפלילי נגד מר נתניהו עלול לפגוע באחדות העם ובאמון הציבור, וסמכות החנינה היא המנגנון הממלכתי המתאים והיחיד שבכוחו למנוע זאת.

79. בהקשר לכך, באי-כוחו של מר נתניהו מפנים גם להחלטת הביניים של המותב הדן בתיק, מחודש יוני 2023, בה צוין הצורך בסיום המשפט לטובת העניין והמדינה, הבנה שהלכה והעמיקה מאז בקרב הציבור הרחב. המשך ההליך פלילי מסכן ופוגע באינטרסים ציבוריים רחבים וחיוניים: איחוי הקרעים בציבור הישראלי, חיזוק האחדות הלאומית והבטחת חוסנה של מדינת ישראל ויכולתה להיערך לאתגרי העתיד במישור הביטחוני.

80. על יסוד דברים אלה, מבקש מר נתניהו מכבוד הנשיא להפעיל את סמכותו החוקית ולהעניק לו חנינה מלאה, מתוך ראיית טובת העם והמדינה.

פרק ה' - מסמכים רלבנטיים לבקשה

המסמכים הבאים צורפו לבקשת החנינה:

- מכתבו האישי של ראש הממשלה לנשיא המדינה, מיום 27.11.2025, בזו הלשון:

"בשנים האחרונות התגברו המתחים והמחלוקות בין חלקי העם ובין רשויות המדינה השונות. אני מודע לכך שההליך המתנהל בענייני הפך למוקד להתנצחויות עזות. אני נושא באחריות ציבורית וערכית רחבה, מתוך הבנה להשלכות של כלל האירועים. בשל כך, ועל אף האינטרס האישי שלי לנהל את המשפט ולהוכיח את חפותי עד זיכוי המלא, אני סבור שהאינטרס הציבורי מורה אחרת. מתוך אחריות

המסמך נסרק בצד ויתכנו בו טעויות

ציבורית כראש הממשלה לנסות להביא לפיוס בין חלקי העם, אין לי ספק שסיום המשפט יסייע להוריד את עוצמת הלהבות בוויכוח שנוצר סביבו. מול האתגרים הביטחוניים וההזדמנויות המדיניות שניצבים בימים אלה בפני מדינת ישראל, אני מחויב לעשות כל שביכולתי לאיחוי הקרעים, להשגת אחדות בעם ולהשבת האמון במערכות המדינה, וכך אני מצפה שיעשו כל ראשי זרועות המדינה".

- החלטת הרכב השופטים מיום 29.06.2023, שהובאה לעיל, המתייחסת להתרשמות המותב ביחס לעבירת השוחד באישום הראשון ולחשיבות הצורך בסיום המשפט.

כמו כן, בפני מחלקת חנינות עמדו המסמכים הבאים:

- פניית נשיא ארצות הברית, מר דונלד טראמפ - ביום 12.11.2025 נשיא המדינה קיבל מנשיא ארצות הברית, מר דונלד טראמפ, איגרת חתומה בה קרא לנשיא המדינה לשקול מתן חנינה לראש הממשלה בנימין נתניהו. הנשיא טראמפ כתב, בין השאר, כדלקמן (בתרגום חופשי):

"לכבוד הוא לי לכתוב לך בתקופה היסטורית זו, לאחר שהשגנו יחד שלום שחיפשנו במשך לפחות 3,000 שנה. אני מודה לך ולכל הישראלים שוב על האירוח החם והאדיב, ואני מתייחס לנושא מרכזי בנאומי בכנסת. בעוד מדינת ישראל הגדולה והעם היהודי המדהים עוברים את התקופות הקשות ביותר של שלוש השנים האחרונות, אני קורא לך בזאת לחון באופן מלא את בנימין נתניהו, שהיה ראש ממשלה אדיר והחלטי בזמן מלחמה, וכעת מוביל את ישראל לעידן שלום, כולל את המשך עבודתי עם מנהיגים מרכזיים במזרח התיכון, כדי להוסיף מדינות נוספות להסכמי השלום ההיסטוריים-הסכמי אברהם. ראש הממשלה נתניהו עמד איתן למען ישראל אל מול יריבים חזקים וסיכויים קלושים, ותשומת ליבו לא יכולה להיות מוסחת שלא לצורך. אני מכבד את עצמאות מערכת המשפט הישראלית ואת דרישותיה אולם אני מאמין ש"התיק" הזה נגד ביבי, שנלחם לצידי במשך זמן רב, כולל נגד יריבתה הקשה מאוד של ישראל, איראן, הוא העמדה לדין פוליטית ולא מוצדקת. יצחק, יצרנו מערכת יחסים נהדרת, כזו שאני אסיר תודה עליה ומתכבד בה, והסכמנו ברגע שהושבעתי בינאר שהמיקוד חייב להיות מרוכז בהשבת החטופים הביתה והשלמת הסכם השלום. לאחר שהשגנו הצלחות חסרות תקדים, ושומרים על חמאס תחת שליטה, זה הזמן לאפשר לנתניהו לאחות את ישראל על ידי מתן חנינה וסיום המאבק המשפטי הזה אחת ולתמיד".

- מכתבו של נשיא ארצות הברית מצורף ומסומן כנספח ג'.

- גיליון הרישום הפלילי של מר נתניהו.

בנוסף, יצוין כי מחלקת חנינות במשרד המשפטים מסייעת בימים אלה לבית הנשיא, בכלל זאת גם באמצעות עזרי בינה מלאכותית, בסקירת אלפי פניות ציבור במסגרת קריאה שפרסם בית הנשיא לציבור המעוניין בכך, להביע את עמדתו בבקשת החנינה של מר נתניהו. סיכום ניתוח הפניות יועבר לנשיא המדינה במסמך נפרד.

פרק ו' - פניות מחלקת חנינות לקבלת עמדת גורמי התביעה

81. הבקשה דן הועברה לטיפול מחלקת חנינות ביום 03.12.25 וזאת בצירוף בקשה מטעם נשיא המדינה לפנות לגורמים הרלוונטיים בהליכים הפליליים לצורך קבלת עמדתם ביחס לבקשה.

המסמך נסרק בצד ויתכנו בו טעויות

82. בהמשך לכך, ביום 07.12.25 מנהלת מחלקת חנינות פנתה למנהלת המחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה, בבקשה להעביר בתוך 30 יום את עמדת הפרקליטות בנוגע לבקשת החנינה שבנדון. על פי עדכון שהתקבל במחלקת חנינות, הפנייה כאמור הועברה ביום 08.12.25 מהמחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה לטיפול התובעים בהליך הפלילי נגד מר נתניהו, עורכי הדין יהודית תירוש ויהונתן תדמור מפרקליטות מיסוי וכלכלה מחוז תל אביב.

83. ביום 26.01.26 מנהלת מחלקת חנינות פנתה בשנית לעוה"ד תירוש ותדמור בבקשה להעברת עמדתם בתוך 14 ימים. לחילופין, התבקשו עורכי הדין לעדכן ככל שאין בדעת הפרקליטות להעביר עמדה מטעמה.

84. נכון למועד השלמת חוות דעת זו, יום 09.03.26, עמדת הפרקליטות טרם התקבלה.

85. עוד נעדכן כי ביום 06.03.26 התקבלה פניה טלפונית מטעם לשכת היועצת המשפטית לממשלה, ממנה עלה כי בדעתם להעביר עמדה ביחס לבקשה ולקיים שיח מקדים בנושא.

86. בחלוף כשלושה חודשים ממועד הגשת הבקשה, ובהעדר צפי לקבלת עמדת גורמי התביעה בטווח הנראה לעין, מצאנו כי ראוי יהיה שלא להשהות עוד את הטיפול בבקשה והעברת חוות דעתנו, החיונית לנשיא המדינה לשם קבלת החלטתו. זאת, בשים לב להשלכות הציבוריות כבדות המשקל שעל כף המאזניים, ככל שתועבר עמדה מטעם הפרקליטות או היועצת המשפטית לממשלה, טרם החלטת נשיא המדינה, נפעל לעדכון ולהשלמת חוות דעת מחלקת חנינות בהתאם, על מנת שהעמדות כאמור תובאנה אף הן במארג השיקולים הנוגעים לעניין.

פרק ז' - דיון והמלצה

בפתחו של פרק זה נדגיש כי לבקשתו של מר נתניהו מנשיא המדינה להפעיל את סמכות החנינה הנתונה לו בחוק יסוד: נשיא המדינה - וזאת על דרך סיום של ההליך המשפטי הפלילי המתנהל בעניינו בטרם יגיע להכרעה שיפוטית ומבלי להודות במעשה עבירה כלשהו - אין תקדים במשפט הישראלי.

לכאורה, המקרה ההיסטורי היחיד שניתן להקיש ממנו למקרה שבפנינו הוא החנינה שניתנה ב"פרשת קו 300". אך, כפי שיבואר בהמשך, צָבָר משמעותי של יסודות ורכיבים שהכוונו את שיקול דעת בית המשפט בפסק דינו ביחס לחנינה ב"פרשת קו 300" במסגרת בג"צ בדילי - אינם מתקיימים במקרה שלפנינו. ככל שנעמיק בהשוואה בין שתי הפרשות כך תתחדד התובנה שלמעט העובדה ששתי בקשות אלו הוגשו בטרם הרשעה, השונה ביניהן עולה על הצד השווה.

ייאמר, כי ניסיונה המצטבר של מחלקת חנינות לאורך עשרות שנות פעילותה הוא כי חנינה ניתנת עם הודאה בצידה, או לכל הפחות סממנים ברורים שלה, בדמות הכאה על חטא, תובנה ולו חלקית לפסול שבמעשה או לדפוסים שליליים שהביאו לביצוע מעשי העבירה, התחייבות לשינוי דרך וכיו"ב. נוהג זה, הוא ה"מפתח" הנתון בידי מבקש החנינה, לעבור את מפתן שערי החסד והרחמים לעבר החלטת נשיא המדינה על חנינה.

אשר על כן, ובבחינת קל וחומר במקום בו אין הכרעה שיפוטית, היעדרה של הודאה עלול לשמוט את הקרקע מתחת לעצם הבקשה. שכן, בעצם העמידה על חפות מלאה, הבקשה דוחקת את עצמה אל מחוץ למרחב ההכרעה של מוסד החנינה, ואינה מספקת לנשיא המדינה "אובייקט" (מעשים) שניתן לחון את המבקש ביחס אליו.

א. הקדמה

87. נשוב ונזכיר, כי לוז נימוקי הבקשה הוא כי האינטרס האישי של מר נתניהו הוא לנהל את משפטו עד תום, עד לזיכוי המלא. אולם, נטען כי אינטרס אישי זה נסוג מפני האינטרס הציבורי הרחב יותר, לפיו על מר נתניהו בתפקידו כראש הממשלה להקדיש את מלוא זמנו, כוחו, ומרצו לעיסוק במשימות הכבירות שעומדות לפתחה של מדינת ישראל: קידום הזדמנויות פז לשיקומה של מדינת ישראל; חיזוקה וביסוסה של ישראל כמעצמה אזורית וכמדינה פורצת דרך בתחומי ההייטק ובתחומים נוספים; היערכות מול אתגרים ביטחוניים; קידום צעדים לאיחוי וריפוי המחלוקות בעם; עיסוק בסוגיות נוספות, כגון: במערכת המשפט ובתקשורת, בהן הוא מנוע מלעסוק בשל המשפט המתנהל בעניינו.

88. מעצם טבעה של הבקשה, הרי שהיא מעוררת שאלות כבדות משקל וראשוניות הנוגעות לסמכות החנינה של נשיא המדינה, מהותה, היקפה ואופן הפעלתה. בנוסף, מאחר שלפנינו שילוב ייחודי וחריג של משפט פלילי הנמצא בעיצומו של שלב שמיעת הראיות ונאשם שהינו האישיות המדינית הבכירה ביותר במדינה, הבקשה מעלה שאלות יסוד ביחס לעקרונות שלטון החוק במשטר דמוקרטי, על כל רבדיו. לבסוף, הבקשה גם מחייבת להידרש לבחינת אופי והיקף שיקול הדעת של מחלקת חנינות במשרד המשפטים בבואה לבחון ולנתח את שאלת האינטרס הציבורי ולגבש בהתאם את חוות דעתה.

ב. סמכות החנינה של נשיא המדינה - רקע היסטורי וחוקי בתמצית

89. מקורו ההיסטורי של מוסד החנינה בישראל נעוץ עוד מימי תקופת השלטון המנדטורי, טרם הקמת מדינת ישראל.

90. בתקופה זו, סמכות החנינה נשענה על סימן 16 של דבר המלך במועצה על פלשתינה (א"י), 1922, שקבע כדלקמן:

"עשה אדם דבר פשע או דבר עברה בפלשתינה (א"י)... יכול הנציב העליון, אם יראה סיבה לכך, ליתן חנינה לכל מי שהשתתף במעשה הפשע או העברה... וכמו כן יכול הוא ליתן חנינה מוחלטת או כפופה לתנאים חוקיים לכל עברייני... או להמתיק את העונש שהוטל על עברייני כזה או לדחות את הוצאת פסק הדין לפועל... ויכול הוא, בראותו סיבה לכך, למחול על הקנסות, העונשים וההתרמות שנתחייבו בהם או שעלולים להתחייב בהם..."

91. עם קום המדינה, סמכויות אלה של הנציב העליון עברו לממשלה הזמנית, מתוקף סעיף 14 (א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח - 1948.

92. בהמשך, האסיפה המכוננת - אשר הפכה לכנסת הראשונה - חוקקה את חוק המעבר, התש"ט - 1949, (להלן: "חוק המעבר") שסעיף 6 בו קבע כי נשיא המדינה יהיה מוסמך "לחון עבריינים ולהפחית עונשים".

93. בהמשך, נחקק חוק יסוד: נשיא המדינה. חוק היסוד, שנועד לעגן את סמכויות נשיא המדינה, התקבל בכנסת ביום ו' בתמוז תשכ"ד - 16 ביוני 1964, הקנה לנשיא את סמכות החנינה מכח סעיף 11 (ב) שבו וביטל במסגרת סעיף 26 (א) (1) את תחולתו של סעיף 6 לחוק המעבר. סעיף 11 (ב), המעגן את סמכות החנינה הייחודית של הנשיא קובע:

"לנשיא המדינה נתונה הסמכות לחון עבריינים ולהקל בעונשים על ידי הפחתתם או המרתם".

94. אם כן, החנינה בתצורתה הנוכחית, פרי הוראת סעיף 11(ב) לחוק היסוד, היא בבחינת יציר מקורי של המחוקק הישראלי שעליו להתפרש מתוכו, ללא זיקה לשיטת משפט אחרת, זאת

המסמך נסרק בצר ויתכנו בו טעויות

הגם שלעיתים נהג בית המשפט להסתייע במשפט משווה להבהרת בעיות של פרשנות הדין הישראלי. ייחודיותה של הסמכות באה לידי ביטוי גם בשיקול הדעת הרחב הנתון בידי נשיא המדינה, הכפוף לביקורת מצומצמת בלבד בדמות דרישה לחתימת קיום, כלי המאפשר ביקורת פרלמנטרית ישירה וביקורת שיפוטית עקיפה על סמכות החנינה.

95. להשלמת התמונה נציין שסמכות החנינה של הנשיא מתרחבת מעבר לחוק היסוד, ומקנה לו סמכות לקצר או לבטל את תקופות ההתיישנות והמחיקה החלות על רישום פלילי, לקצוב מאסרי עולם, ואף להקל באמצעי משמעת המוטלים על בעלי מקצועות מוסדרים.

ג. על מהותה של החנינה ותפקידיה

96. ככלל, נהוג לסווג את תפקידיו של מוסד החנינה לשלוש קטגוריות מרכזיות.

97. הקטגוריה הראשונה והמזוהה ביותר עם מוסד החנינה, היא חנינה מטעמי חסד ורחמים. חנינה זו תופעל במקרים בהם חל שינוי נסיבות לאחר מתן גזר הדין, למשל במקרים בהם התרחשה החמרה דרמטית במצבו האישי, הרפואי או המשפחתי של אדם. כך לדוגמה, כאשר שינוי מהותי במצב רפואי, שהתרחש לאחר גזר הדין, אינו מאפשר לרצות את העונש שהוטל על הנידון, או הופך אותו לקשה מנשוא.

98. הקטגוריה השנייה היא חנינה כאמצעי לעשיית צדק, במסגרתה סמכות החנינה משמשת מעין "שסתום ביטחון" למערכת המשפט ומפעילה כלים רגישים לאיתור מקרים חריגים ומיוחדים המצדיקים מעשה נדיר של חנינה. כדברי השופט אדמונד לוי:

"אין תפקידיה של החנינה אלא לשנות את שמצדיק שינוי - בראייה ערכית רחבה ובנסיבות השוררות בעת הענקתה, בתוצאה אליה הגיעו רשויות השלטון האחרות בפעולתן הרגילה".

99. לגדרי קטגוריה זו נכנסים, בין היתר, מקרים בהם עקרון אחידות הענישה המעוגן בחוק העונשין (תיקון 113), תשע"ב-2011 מחייב הטלת עונש מסוים; מקרים בהם הגביל המחוקק את שיקול הדעת השיפוטי, למשל במסגרת סעיף 56(ב) לחוק העונשין, הקובע, כי ניתן להאריך תקופת תנאי של עונש מאסר רק פעם אחת; וכן מקרים בהם קבועים עונשי חובה לצד העבירות, כשהיושבים בדין מבטאים את הקושי בגזירת הדין בגדרי מגבלות החוק ומציינים כי ידיהם כבולות, ולעיתים אף מזכירים את תקוותם כי הפעלת סמכות החנינה תביא לתוצאה צודקת יותר.

100. מקרים נוספים בהם הפעלת סמכות החנינה תסייע להשגת צדק, נוגעים לשיקוף שינויים חברתיים ומוסריים שהתחוללו בהערכת העבירה וחומרתה, ומצדיקים הקלה מאוחרת בעונש או התייחסות אחרת לרישום הפלילי. כך, לאורך השנים ניתנו וקודמו יוזמות של חנינות כלליות בדרך של חוק מחוות ומתווים שונים. חנינות כלליות מעין אלו ניתנו על פי רוב, על רקע אירועים לאומיים יוצאי דופן ונבעו מהרצון לקרב בין האוכלוסייה למערכת השלטון ולהעצים את החגיגות גם בקרב אסירים ועבריינים, על ידי מחילה על עבירות ומתן הזדמנות מיוחדת לדרך חדשה. כמו כן, החנינות "הרוחביות" נועדו להקל בעומס המצטבר בקרב מערכות אכיפת החוק השונות באופן שיוביל להיערכות מחודשת ויעילה במלחמה בפשיעה. כן קודמו יוזמות לצדק חברתי בעקבות תיקוני חקיקה, למשל בעקבות הפיכת עבירת החזקת קנאביס לצריכה עצמית לעבירה מנהלית, באופן שהצדיק בחינה מחדש של מי שהורשעו בעבר בעבירות אלה בבית המשפט.

101. בשנים האחרונות, נקבעו יוזמות של חנינות במטרה לקדם אינטרסים חברתיים ולתת מענה למצוקות אקטואליות. כך, במהלך השנים 2018 - 2025 נקבעו מתווי חנינה מיוחדים, במסגרתם נעשה שימוש רחב מן הרגיל בחנינה ככלי לקידום אינטרסים חברתיים,

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

כמו עידוד הליכי שיקום ומתן מענה למצוקות כלכליות וחברתיות קשות. לעתים ההתמקדות הינה באוכלוסייה ספציפית, כך למשל מתווה מיוחד שהושק לטובת בני העדה האתיופיות כחלק ממתן מענה לתופעה של שיטור יתר כלפי אוכלוסייה זו; או מתווה מיוחד למחיקת רישום פלילי ועידוד היציאה ממעגל הזנות וכיוצ"ב.

102. הקטגוריה השלישית הינה חנינה לשם הגנה על אינטרס ציבורי. מדובר בסוג חנינה שנעשה בו שימוש במקרים בודדים בלבד במהלך השנים בישראל. דוגמא בולטת ניתן למצוא בחוק הפסקת הליכים ומחיקת רישומים בעניין תכנית ההתנתקות, התש"ע-2010, שקבע הוראה ביחס למחיקת רישום פלילי שנוצר על רקע פעולות התנגדות לתוכנית ההתנתקות, בדרך של חנינה. בפרשת ניר, שעסקה בעתירה שהוגשה נגד חוק זה, בית המשפט העליון קבע כי תכליתו של החוק "להביא לאיחוי הקרעים שנוצרו בעם בעקבות אותו אירוע ייחודי (ההתנתקות), לקדם פיוס בין חלקיו, ולאפשר למתנגדי המהלך בלבד - רובם אזרחים נורמטיביים שומרי חוק אשר בגין מחאתם הפכו למעורבים בפלילים - להותיר משקע זה בעברם תוך פתיחת דף חדש, נקי מכתם הפליליות שדבקה בהם".

103. עד כאן שלוש הקטגוריות המוכרות לנו.

104. להשלמת התמונה נציין כי בעבר סמכות החנינה הופעלה גם לטובת יישום הסכמים מדיניים עליהם החליטה ממשלת ישראל, לשחרור אסירים ביטחוניים כנגד שחרור חיילים שבויים ואזרחים חטופים. אך, בחודש אוגוסט 2014, תוקן סעיף 28 לחוק הממשלה התשס"א - 2001, באופן שנקבע כי שחרור אסירים מטעמים של ניהול יחסי החוץ של המדינה וביטחונה ייעשה בדרך של החלטת ממשלה ולא יתבצע במסגרת הפעלת סמכות החנינה.

ד. סמכות החנינה בטרם הרשעה

105. מקובל כי סמכות החנינה מתקיימת לצד סמכויות מערכת המשפט, וככלל מופעלת לאחר שזו האחרונה סיימה את מלאכתה. משכך, בקשת חנינה המוגשת לנשיא המדינה מהווה "מוצא אחרון" עבור המבקשים לשנות את גזר דינם בשלב בו ההליך המשפטי הסתיים, פסק הדין בעניינם הפך חלוט ושינוי תוצאותיו יכול להיעשות מכוח החלטת נשיא המדינה בלבד (להבדיל מאפשרות למשפט חוזר המתמקדת בהכרעת הדין ולא בעונש החלוט).

106. בהתחשב במהות סמכות החנינה ובשיקולים העומדים בבסיס ההחלטה על חנינה, נשיאי ישראל לדורותיהם ראו לנכון להדגיש פעם אחר פעם כי מוסד זה אינו מהווה חוליה נוספת במערכת המשפט ואינו משמש כערכאת ערעור על החלטות שיפוטיות.

107. לפיכך, השאלה המרכזית המחייבת התייחסות במסגרת הבקשה שלפנינו נוגעת לסמכות החנינה בטרם הרשעה - האם היא אכן הוכרה במשפט הישראלי, ואם כן באלו תנאים? בכך נעסוק כעת.

108. פסק הדין הראשון של בית המשפט העליון שעסק ישירות במהותה של סמכות החנינה ניתן במסגרת בג"צ 177/50 ראובן נ' יו"ר וחברי המועצה המשפטית (להלן: "בג"צ ראובן"). השופט (כתוארו אז) אגרנט עמד על מקורותיה של סמכות זו, ירושת המנדט הבריטי, והביע עמדה לפיה סמכות זו אינה פחותה מזו של מלך אנגליה:

"סמכות החנינה הנתונה בידי נשיא מדינת ישראל אינה שונה, בדרך כלל, מזו המצויה בידי המלך באנגליה, הן מבחינת מהותה והן מבחינת התוצאות הנובעות מהשימוש בה. אין אני רואה טעם להקטין את דמותה או היקפה של סמכות החנינה הנתונה לנשיא המדינה בהשוואה לזו אשר מפעיל היום המלך באנגליה... מכאן אני

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

למד, כי לנשיא המדינה הכוח לחון עבריינים גם לפני, גם אחרי ההרשעה, גם ללא תנאי כלשהו..."

109. חשוב לציין, כי השאלה שנדונה בבג"צ ראובן לא הייתה כלל היקף הסמכות לחון, אלא השלכת החנינה על תוצאתה של ההרשעה - פסלות מקצועית (האם מתחייבת החזרת שמו של עו"ד שנמחק מפנקס עורכי הדין לפנקס, לאור חנינה). יתרה מכך, בג"צ ראובן עסק בעניינו של עותר אשר ההליך המשפטי בעניינו הסתיים בהרשעה. דהיינו, הציטוט שהובא לעיל מפי השופט אגרנט בשאלת כוחה של סמכות החנינה לפני ההרשעה - אינו אלא אמרת אגב, "אוביטר" בלבד שלא הייתה נחוץ לצורך הכרעה ולכן לא הייתה בגדר הלכה מחייבת.
110. יצוין כי בפסק דין מאוחר יותר של בית המשפט העליון במסגרת ד"נ 13/60 היועץ המשפטי לממשלה נ' מתאנה (להלן: "ד"נ מתאנה") שעסק אף הוא בהליך משפטי שהסתיים בהרשעה, צוין כי סעיף 6 בחוק המעבר קובע סמכות ראשונית בלבד, ואין מקום להשוואה בין סעיף זה לבין סימן 16 של דבר המלך, במסגרתו אצל מלך אנגליה מסמכויותיו הפררוגטיביות לנציב העליון.
111. יודגש כי גם בד"נ מתאנה, השאלה שנדונה לא הייתה היקף הסמכות לחון אלא השאלה האם סמכות הנשיא להפחית עונש, כוללת גם סמכות להקלה מותנית, דהיינו להמרת עונש מאסר בפועל בעונש מאסר מותנה. גם בפרשה זו, היה מדובר בחנינה שניתנה לאחר גזר דין חלוט.

נקודת מוצא משפטית - פרשת קו 300

112. ככל הידוע, מאז חקיקת חוק היסוד בשנת 1964 ועד ימינו, משך שישה עשורים, הופעלה סמכות החנינה רק בתום ההליך המשפטי, זאת למעט חנינה אחת.
113. ביום 25 ביוני 1986 העניק נשיא המדינה דאז, מר חיים הרצוג, חנינה לראש שירות הביטחון הכללי אברהם שלום, ולשלושה אנשי שב"כ נוספים (יוסי גנוסר ושני היועצים המשפטיים של הארגון) מכל העבירות הכרוכות בפרשה הידועה כ"פרשת קו 300". בהמשך, ביום 24 באוגוסט 1986 הוענקה חנינה ליתר המעורבים בפרשה ובהם אהוד יתום.
114. מה, אם כן, עמד בבסיס אותה חנינה? נפנה תחילה לעובדות הפרשה בתמצית.
115. ביום חמישי, ה-12 באפריל 1984, בשעת ערב, השתלטו ארבעה מחבלים על אוטובוס "אגד" בקו 300 שיצא מתל אביב לאשקלון. במהלך הנסיעה דרומה פרץ האוטובוס מחסום צה"ל, ונעצר לבסוף סמוך לשעה 22:00 על ידי כוחות הביטחון ליד הכפר דיר אל-בלח. לאורך הלילה התנהל משא ומתן בין כוחות הביטחון למחבלים, שדרשו את שחרורם של 500 אסירי פת"ח תמורת בני הערובה.
116. למחרת היום, ה-13 באפריל, לפנות בוקר, פרץ כוח של סיירת מטכ"ל לאוטובוס. במהלך פעולת ההשתלטות נהרגה אחת הנוסעות ושני מחבלים נורו למוות. שני המחבלים הנוספים נתפסו חיים והורדו מהאוטובוס לצורך חקירה, אך סמוך לשעה 07:00 בבוקר, פורסמה הודעה רשמית מטעם דובר צה"ל לפיה כל ארבעת המחבלים נהרגו במהלך קרב ההשתלטות.
117. בפועל, לאחר סיום פעולת הסיירת, הועברו שני המחבלים שנותרו בחיים לידי אנשי שב"כ. על פי הממצאים שנחשפו מאוחר יותר, השניים נלקחו למחצבה סמוכה ושם הומתו במכות בראשם בהוראת ראש השב"כ, אברהם שלום. האירוע נחשף לציבור בעקבות פרסום

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

תצלומים בעיתונות שהוכיחו כי לפחות אחד המחבלים נלקח מהזירה כשהוא חי, וזאת בניגוד לדיווח הרשמי שמסרו מערכת הביטחון והצנזורה.

118. לאחר האירוע, הוקמו שתי ועדות חקירה לחקר האירועים (ועדת זורע ולאחריה ועדת בלטמן), והוחלט על העמדתם לדין משמעתי של המעורבים, אולם בכירי השב"כ הנחו את פקודיהם למסור עדויות שקריות, תיאמו גרסאות ואף ניסו להטיל את האחריות להרג המחבלים על מפקד צבאי שהיה בזירה. בשנת 1986, חשפו שלושה בכירים בארגון את העובדות לאשורן בפני היועץ המשפטי לממשלה, וזה הורה למשטרה על פתיחת חקירה פלילית. הדבר הוביל למשבר עמוק בארגון ולמתן חנינה נשיאותית למעורבים עוד בטרם החלה החקירה הפלילית.

הצורך בחנינה בפרשת קו 300

119. הפניה לחנינה בפרשה זו נולדה בעקבות צורך ביטחוני חיוני. החנינה נועדה למנוע חקירה פלילית של אנשי השב"כ בנוגע לנסיבות הריגתם של שניים מחוטפי האוטובוס שנתפסו חיים בפעולת החילוץ והועברו לידי צוות של השב"כ. זאת, בעיקר בשל החשש כי החקירה עלולה להוביל לחשיפת סודות ביטחוניים כמוסים ביותר.

120. מדובר היה בחנינה ייחודית, ראשונה מסוגה ויחידה שניתנה על רקע צבר נסיבות חריגות ביותר שהובאו לפתחו של נשיא המדינה.

121. הפנייה לאפיק החנינה נעשתה על רקע הודעת היועץ המשפטי לממשלה באותה עת, יוסף חריש, כי הוא אינו רשאי לבטל את התלונה שהוגשה למשטרה על ידי קודמו בתפקיד יצחק זמיר ולמנוע את החקירה הפלילית. המשמעות הייתה, כי החקירה תאלץ את המעורבים להתגונן תוך חשיפת סודות מדינה כמוסים, או להיוותר ללא יכולת להתגונן מפני ההאשמות.

122. המלכוד והמבוי הסתום הובילו לסדרת פגישות עם נשיא המדינה על מנת לבחון אפשרות למתן חנינה טרם העמדה לדין. במהלך פגישות אלה, נשיא המדינה דאז, יצחק הרצוג המנוח, התנה את מתן החנינה לאנשי השב"כ בחמש דרישות:

א. הקבינט המדיני, ולא רק שר המשפטים, הוא שיפנה לנשיא בבקשה להעניק חנינה לאנשי השב"כ.

ב. היועץ המשפטי לממשלה יאשר כי לנשיא יש סמכות להעניק חנינה כזאת.

ג. אברהם שלום יפרוש מראשות השב"כ.

ד. תתמנה ועדה לבדיקת נוהלי השב"כ כדי למנוע הישנות מקרה דומה.

ה. שר המשפטים יחתום חתימת קיום על כתב החנינה.

123. לאחר ששרי הקבינט המדיני אישרו את המתווה כאמור, והיועץ המשפטי לממשלה אישר כי לנשיא נתונה סמכות להעניק חנינה כאמור, העניק נשיא המדינה חנינה לראש השב"כ ולשלושה עובדי שירות נוספים "מכל העבירות הכרוכות בפרשה המכונה אוטובוס 300".

124. בהודעה שמסר נשיא המדינה לתקשורת הוא הסביר את המניע להחלטתו:

"... החלטתי ניתנה מתוך הכרה עמוקה שטובת הציבור וטובת המדינה מחייבות להגן על בטחוננו ולהציל את שירות הבטחון הכללי מן הנזק הכרוך בהמשך הפרשה... כנשיא המדינה, אני חש חובה להתייצב לצידם של אנשי השב"כ, ביודעי

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

את מלאכת הקודש המסורה, המפרכת והחשאית שהם עושים... ולמנוע פגיעה מוראלית בקהיליית המודיעין ובמערך האבטחה והלחימה בטרור... נוכח הודעתו החד-משמעית של היועץ המשפטי בישיבת הקבינט כי אין מנוס מהפעלת החקירה המשטרית בפרשה, נוצר מצב שאנשי השב"כ צריכים היו לעמוד בחקירה בלי יכולת להגן על עצמם, אלא אם יחשפו סודות ביטחוניים כמוסים ביותר. במצב זה ראיתי לפני בראש וראשונה את הכורח להגן על טובת הציבור ובטחון המדינה ולפעול בדרך שפעלתי" (בג"צ ברזילי להלן, ע' 517-518).

125. על החלטה זו של נשיא המדינה הוגשה עתירה לבית המשפט העליון בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק.

ההכרעה המשפטית בבג"צ 428/86 ברזילי ואח' נגד ממשלת ישראל ואח'

126. השאלה המרכזית שעלתה במסגרת בג"צ ברזילי כפי שהוצגה ע"י הנשיא שמגר, נגעה ל"סמכותו של נשיא המדינה לחון אדם שעבר עבירה אך טרם הורשע בדינו" (לעיל, עמ' 518).

127. פסק הדין ניתן בדעת רוב (הנשיא מאיר שמגר והמשנה לנשיא מרים בן-פורת) כנגד דעת המיעוט (השופט, כתוארו אז, אהרון ברק). דעת הרוב קבעה כי השימוש במונח "עבריינים" הקבוע בסעיף 11(ב) לחוק היסוד יכול שיפנה, לפי העניין וההקשר, גם אל החשוד או אדם המואשם בביצועה של עבירה ולא דווקא אל מי שהורשע. משכך, לנשיא המדינה הסמכות להעניק חנינה גם לפני הרשעה בדין. לעומתם, שופט המיעוט אהרון ברק סבר כי עבריון הוא רק מי שנגזר דינו בגזר דין חלוט.

128. לכאורה, בכך תמה והוכרעה השאלה האם לנשיא המדינה נתונה סמכות להיענות לבקשת מר נתניהו. שהרי, אם קיימת סמכות חנינה טרם הרשעה עוד לפני העמדה לדין, מקל וחומר שהיא קיימת לאחר הגשת כתב אישום. ברם, כפי שנראה להלן, התעמקות בפרטי הפרשה מעלה כי פני הדברים מורכבים יותר ואלו מובילים אותנו למסקנה שונה. זאת בעיקר, לנוכח נסיבות עובדתיות ייחודיות שעמדו בפני בית המשפט בבג"צ ברזילי, השונות מהותית מעניינו של מר נתניהו: הודאה מול היעדרה של הודאה; קיומו או היעדרו של סעד חלופי; פרישה מול המשך כהונה; השלב השונה בו מצוי ההליך המשפטי; השלכות על מעורבים אחרים; סוג האינטרסים הציבוריים המתנגשים.

129. תחילה, אם כן, נבחין בין החנינה בפרשת קו 300 לבין הבקשה שלפנינו במישור ההודאה במעשי העבירה.

130. לפני בית המשפט העליון בעתירה בבג"צ ברזילי, עמדו הודאות מבקשי החנינה במעשים שיוחסו להם. הודאות אלה היו חלק מהמסד העובדתי, אשר קיבל התייחסות מפורשת בהחלטת הרוב בפסק הדין. זאת, ניתן ללמוד הן מתוך פסק הדין עצמו והן מפסקי דין מאוחרים יותר.

131. כך, בין היתר, הנשיא שמגר ציין בבג"צ ברזילי:

"משנחה דעתנו, כי היו לפני הנשיא ראיות שנעברו העבירות, אשר פורטו לפני הנשיא בבקשות החנינה בעל פה ובכתב, ומשנתברר, כי מבקשי החנינה הודו במעשי העבירה וביקשו כי יחוננו אותם, היו לפנינו נתונים מספקים כדי לשקול בקשתם לחנינה, ואיני רואה כי קמה עילה להתערבותנו" (ע' 557).

132. תימוכין ליסוד ההודאה ניתן למצוא בפסק דין מאוחר יותר של בית המשפט העליון מיום 23.03.93 - שביטל את מינויו של יוסי גינוסר לתפקיד מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון.

המסמך נסרק בצר ויתכנו בו טעויות

בית המשפט הביא מדבריו של גינוסר בתצהירו לבית המשפט, לפיהם הודה הודאה מלאה במעשים במסגרת בקשת החנינה שהגיש בפרשת קו 300:

"...לאחר ארוע הפרשה הידועה כפרשת אוטובוס 300, התמנית... כחבר ועדת חקירה לחקירת נסיבות מותם של שניים מן המחבלים שהשתלטו על אותו אוטובוס... כחבר הועדה פעלתי להעלמת חלקם של אנשי שרות בטחון כללי בהריגת המחבלים; בכך עברתי עבירה או עבירות על חוקי מדינת ישראל... ביום ה-24.6.86 נמסר לי על-ידי ראש שרות בטחון כללי כי פנה לנשיא המדינה וסיפר לנשיא כל פרטי פרשת אוטובוס 300 והליכי החקירה שלאחריה ולרבות העבירות שנעברו על-ידי ועל-ידי אחרים - במהלכם... ראש שרות בטחון כללי הציע לי כי אפנה בבקשת חנינה לנשיא... פניתי, לפיכך... בבקשת חנינה לנשיא מדינת ישראל... בחתימת הבקשה והגשתה לנשיא התכוונתי להודות ואף הודיתי - בעבירת אותן עבירות וביקשתי מהנשיא כי יחון אותי מהן... טענתי בבקשה כי כל פעולותי נעשו בהוראה ובאישור הממונים עלי למען בטחון המדינה ושמירת סודותיה. באמרי כן לא התכוונתי לטעון בפני הנשיא טענת הגנה כל שהיא השוללת אותן עבירות" (בג"ץ 6163/92 אייזנברג נ' שר הבינוי והשיכון, פסקה 24).

133. ושוב, כעשור מאוחר יותר, בפסק של בית המשפט העליון מיום 27.12.01 - שביטל את מינויו של אהוד יתום לתפקיד ראש המטה ללוחמה בטרור - הובאו דבריו של יתום, לפיהם הודה הודאה מלאה במעשיו במסגרת בקשת החנינה שלו:

"בבקשתו לקבלת חנינה (מיום 10.8.1986) כתב יתום, כי הוא ופקודיו הרגו את שני המחבלים בפקודת ראש השב"כ, וכי למיטב הכרתו ואמונתו, נעשה המעשה על מנת שמפיגוע חטיפה רצחני לא ייחלצו מחבלים חיים". כן הודה יתום, כי בעדויותיהם בהליכי החקירה, לפני ועדת זורע ולפני הצוות בראשות פרקליט המדינה, העלימו הוא ואנשיו את העובדה כי הם אשר הרגו את המחבלים. כך נהג בעצמו, והינחה את אנשיו לנהוג, על דעתו של ראש השב"כ... (בג"ץ 4668/01 ח"כ יוסי שריד ואח' נ' ראש הממשלה, פסקה 5).

134. ברובד זה, המקרה שלפנינו של בקשת החנינה של מר נתניהו, הוא המקרה הקוטבי - נקודת המוצא עליה מבוססת הבקשה שבפנינו הינה שמר נתניהו כופר באשמתו ואף עומד על כך שהמשך משפטו יוביל לזיכוי מלא (ר' למשל פסקה 3 לבקשה). משכך, כך נטען, הבקשה עומדת בניגוד לאינטרס האישי של מר נתניהו בהוכחת החפות, אולם האינטרסים הלאומיים גוברים.

135. זוהי, אם כן, נקודת מוצא שונה לחלוטין מזו שעמדה לפני בית המשפט העליון בבג"צ ברזילי. הנשיא שמגר, אליו הצטרפה המשנה בן-פורת, כך אם כן את החנינה בהודאה. כך גם ניתן ללמוד מהפנייתו של הנשיא שמגר בפסק הדין לדברים שנשא היועמ"ש דאז, בן זאב, בסימפוזיון מיוחד בנושא חנינה:

"כמובן שהמילה 'עברייני' לא צריכה לקבל פה את המובן, של אדם שהורשע, אלא של אדם שבא לנשיא אומר: עברתי עבירה ואני מבקש שתחון אותי. אינני מעלה על דעתי שהוא יכול לבוא לנשיא ולומר: אני אמנם לא עברתי עבירה אבל אם עברתי - אנא, תן לי חנינה" (ע' 528).

136. אם כן, הנשיא שמגר ראה בהודאה תנאי סף המאפשר את הפעלת הסמכות טרם הכרעה שיפוטית בשאלת האשם. פועל יוצא מכך הוא שאחד התנאים החשובים והמרכזיים

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

ביותר שהנשיא שמגר ראה לנגד עיניו לשם הפעלת סמכותו החריגה של הנשיא, אינו מתקיים במקרה שלפנינו. זאת, בייחוד בראי סמכות החנינה כסמכות שיוּרית, ועל רקע הקביעה כי "אין השימוש בסמכות החנינה לפני הרשעה אלא אמצעי נדיר וקיצוני, אשר הושאר בידי הנשיא כסמכות חוקית שיוּרית, בעלת אופי של שסתום ביטחון" (ברזילי, ע' 553).

137. נציין עם זאת, כי עמדתה של המשנה לנשיאה בן פורת בנקודה זו בבג"צ ברזילי נראית מסויגת יותר. ניתן לקרוא את חוות דעתה באופן שהייתה מוכנה להניח מצב שבו חנינה יכולה להינתן גם ללא הודאה (למשל כאשר אדם טוען לחפותו). זאת, מאחר שעצם הפעלת הסמכות החריגה ביותר של חנינה טרם הרשעה ממילא שמורה למקרים של מאבק אינטרסים יוצא דופן, בצד אחד השוויון בפני החוק ובצדו השני אינטרסים לאומיים חריגים, ומניחים כי המיוחס למבקש החנינה אכן בוצע על ידו:

"זוהי סמכות, שהשימוש בה חייב להיות נדיר ביותר, החנינה טרם משפט לא נועדה לתקן עוול שנגרם לנדון. אדרבא, אין מהרהרים אחרי אשמתו של מבקש החנינה ומניחים, שהעבירה המיוחסת לו, (במשטרה או על-ידי התביעה) אמנם בוצעה על ידיו. לפיכך שוקלים את חומרת אותה עבירה כנגד האינטרס האחר - הומאני, ביטחוני וכו'. לשון אחר, החנינה טרם הרשעה מבוססת תמיד על מאבק בין האינטרסים של שוויון הכל בפני החוק לבין אינטרס ציבורי חשוב אחר. בכך יש כדי לצמצם עד מאד את המקרים, בהם מן הראוי להשתמש בסמכות זו" (ע' 582).

138. המסקנה המתבקשת היא, אם כן, שבשל השוני בין שתי הפרשות, והיעדר רכיב ההודאה בעניינו של מר נתניהו - אנו מצויים בשדה משפטי שטרם נחרש. זאת, מאחר שמקום המדינה ועד ימינו לא נידונה השאלה היסודית האם לנשיא המדינה סמכות לחון על דרך הפסקת הליך משפטי מתנהל, וזאת ללא הודאה מפורשת בעובדות המגבשות עבירה פלילית. נוכח האמור, אנו מוצאים כי קיים קושי של ממש לקבוע כי סמכות החנינה הקבועה בחוק יסוד: נשיא המדינה חלה במקרה זה.

139. נבחין כעת בין החנינה בפרשת קו 300 לבין הבקשה שלפנינו במישור קיומו של סעד חלופי.

140. הבדל מהותי נוסף בין בג"צ ברזילי לבין ענינו של מר נתניהו נוגע לשאלת מוצא חלופי להפעלת סמכות החנינה באמצעות שימוש בסמכות היועץ המשפטי לממשלה להורות על עיכוב הליכים.

141. סעיף 231 (א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982 קובע:

"בכל עת שלאחר הגשת כתב אישום ולפני הכרעת הדין, רשאי היועץ המשפטי לממשלה, בהודעה מנומקת בכתב לבית המשפט, לעכב את הליכי המשפט; הוגשה הודעה כאמור יפסיק בית המשפט את ההליכים באותו משפט".

142. החנינה בפרשת קו 300, ניתנה בתוך "ואקום משפטי", כאשר באותה נקודת זמן היועץ המשפטי לממשלה לא היה מוסמך להורות על עיכוב הליכים וזאת לאור כך שהאפשרות להפעיל את עיכוב ההליכים לפי סעיף 231 הנ"ל קיימת רק לאחר הגשת כתב אישום.

143. עניינו של מר נתניהו מצוי בשלב שלאחר הגשת כתב אישום ולפיכך קיימת על פניו חלופה להפעלת סמכות החנינה בדרך של עיכוב הליכים על ידי היועץ המשפטי לממשלה.

144. בהנחיות היועץ המשפטי לממשלה "עיכוב הליכים פליליים" מס' 4.3030 (51.000). נקבע בסעיף 2.1 כי "ההחלטה לעכב הליכים תינתן רק על יסוד טעמים יוצאי

המסמך נסרק בצר ויתכנו בו טעויות

דופן, הנובעים מנסיבות מיוחדות של העבירה או מנימוקים אישיים מיוחדים של הנאשם".
סעיף 2.2 ממשיך וקובע כך:

"הסמכות לעכב הליכים מופעלת באופן חריג. הכלל הרחב הוא שהיועץ המשפטי לממשלה... אינו מהווה מעין ערכאת ערעור, הבודקת מחדש את החלטת התובע להגיש כתב אישום, כדי לברר אם קיימות ראיות מספיקות להגשת האישום או אם קיים עניין לציבור בהגשת האישום. בדרך כלל, טענה כי ראיות התביעה אינן אמינות או אינן מספיקות, לא תצדיק עיכוב הליכים. ההכרעה בין גרסאות עובדתיות סותרות, לאחר שהוגש כתב האישום, מופקדת בידי בית המשפט, השומע את העדים ובודק את יתר הראיות".

145. יודגש, נוסח החוק אינו מגביל את סמכות היועץ המשפטי לממשלה לנימוקים כלשהם בעת קבלת החלטתו, וגם ההנחיה שיצאה תחת ידו, על פניה, מאפשרת לבחון האם ניתן לראות בעיקרי נימוקי בקשת החנינה שלפנינו "נימוקים אישיים מיוחדים של הנאשם", אשר מכוח תפקידו מקרינים ומשליכים על אינטרסים ציבוריים רחבים יותר.

146. למעשה, היועץ המשפטי לממשלה עשה שימוש בעבר בסמכות זו, בהסתמך על אינטרסים ציבוריים, כך למשל במסגרת בג"ץ 4957/08 שורת הדין נ' היועץ המשפטי לממשלה. העותרת בהליך זה, ארגון שפעל למטרות ציבוריות שונות בארץ ובחוץ לארץ, הגישה יחד עם 159 אחרים קובלנה פלילית בבית משפט השלום בירושלים, בה הואשם הווקף המוסלמי ושישה מבכירי נציגיו בביצוע עבירות פליליות של היזק בzdון, השחתת פני מקרקעין, וגרימת מהומה ועלבון במקום ציבורי, במתחם הר הבית בירושלים.

147. היועץ המשפטי לממשלה החליט לעכב את ההליכים הפליליים בקובלנה זו, על פי הסמכות הנתונה לו בסעיף 231(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982, החלטה שעמדה לביקורת שיפוטית במסגרת ההליך כאמור. עמדת המדינה באותה פרשה הובאה על ידי בית המשפט באופן הבא:

"המשיבים טוענים, כי החלטת היועץ המשפטי לעכב את ההליכים בקובלנה הפרטית ניתנה כדיון, והתבססה על שיקולים של אינטרס ציבורי. מדובר בסוגיה בעלת רגישות ציבורית, דתית, ומדינית מיוחדת. ליועץ המשפטי לממשלה נתון שיקול דעת רחב בתחום אכיפת החוק..."

148. בית המשפט קבע בסופו של דבר שהחלטת היועץ המשפטי לממשלה לעכב את ההליכים בקובלנה הפרטית הנדונה הייתה החלטה סבירה וראויה. זאת, נדגיש, אף ששיקולי היועץ המשפטי לא נסובו על שיקולים ביטחוניים אלא שיקולים שברגישות ציבורית, דתית ומדינית מיוחדת.

149. על רקע האמור, ובהינתן סמכותה השיוורית של סמכות החנינה, לפנינו הבדל מהותי נוסף בין החנינה בפרשת קו 300 לבין הבקשה שלפנינו, במקום בו קיימת על פניו חלופה שבדין, בדרך של עיכוב הליכים. במאמר מוסגר מובן כי אין באמור כדי להכריע או לקבוע מסמרות בשאלת אופן הכרעת היועצת המשפטית לממשלה בבקשה לעיכוב הליכים, ככל שתוגש ע"י מר נתניהו.

150. מכאן נפנה, אם כן, להבדלים עובדתיים מהותיים בין החנינה בפרשת קו 300 לבין העניין שלפנינו.

פרישה מול המשך כהונה

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

151. הבדל מהותי נוסף בין החנינה בפרשת קו 300 לעניינו של מר נתניהו נעוץ בשאלת המשך כהונת מבקש החנינה, הכרוכה במידה רבה בשאלת ההודאה ולקיחת האחריות.
152. כפי שצוין בסעיף 121 לעיל, בפרשת קו 300 נשיא המדינה התנה את מתן החנינה של ראש שירות הבטחון הכללי בפרישתו מן התפקיד. ואכן, זמן קצר לאחר מתן החנינה ופסק הדין בבג"צ ברזילי, ראש השב"כ אברהם שלום פרש מתפקידו, וכך שניים נוספים.
153. נראה אם כן, כי נשיא המדינה ביקש לוודא, שראש המערכת, באותו מקרה ראש שירות הביטחון הכללי, ייטול אחריות על מעשיו, ולא רק במלים, ובכך יאפשר גם את ריפוי הארגון והשבת אמון הציבור בשינוי נורמות שנתגלו כנפסדות באותה פרשה.
154. בעניינו של מר נתניהו, מתבקש נשיא המדינה להפעיל את סמכות החנינה על מנת להקל על המשך תפקודו וכהונתו של מר נתניהו כראש ממשלה. כך למשל, מנומק בבקשת מר נתניהו כי היעדרות לבקשה תאפשר לראש הממשלה להקדיש את מלוא זמנו, יכולותיו וכוחותיו על מנת לקדם את מדינת ישראל בזמנים קריטיים אלו, ולהתמודד עם האתגרים וההזדמנויות הרובצים לפתחה (פסקה 2. ור' גם, פסקאות 5, 9, 71, 79, ועוד).
155. החנינה בפרשת קו 300 כפי שתיאר אותה הנשיא המנוח חיים הרצוג, נועדה לסיים "מחול השדים" סביב הממצאים הקשים שנחשפו בפרשת קו 300, במסגרתה האחראים העיקריים פרשו מתוך המערכת עצמה. היה בכך מסר ציבורי של אחריות, במובן שגם אם הדין הפלילי נעצר, "הדין הציבורי מולא". לעומת זאת, הפעלת סמכות החנינה בעניינו של מר נתניהו ללא פרישה מתפקידו, עלולה דווקא לעורר את "מחול השדים", שכן היא מותירה ללא הכרעה הן חשדות במעשים פליליים חמורים המיוחסים למר נתניהו והן את הטענות הקשות של מר נתניהו נגד התנהלות גורמי החקירה והתביעה וכן את הטענות בדבר רדיפה פוליטית.
156. המורכבות ברורה: מצד אחד, ודאי לא מצופה מאדם להסכים לפרישה מתפקידו במקום שהוא עומד על חפותו המלאה. מצד שני, לנוכח טיב החשדות והטענה לרדיפה פוליטית, בהחלט יכולה להישמע טענה לגיטימית הדורשת שכל עוד ראש הממשלה עומד על חפותו המלאה, אין זה ראוי להכריע בבקשתו, ללא התקיימות לפחות אחד משלושה מרכיבים אלה: הודאה, פרישה מוסכמת מכהונה (אף ללא הודאה פורמלית) או פסק דין.

השלב בו מצוי ההליך המשפטי

157. הבדל מהותי נוסף לעומת החנינה בפרשת קו 300 נוגע לעיתוי בו החנינה מתבקשת.
158. כידוע, נשיא המדינה נהנה ממעמד מיוחד של "ראש מדינה", אולם הוא אינו מנותק מעקרון הפרדת הרשויות, וכדברי הנשיאה ד' ביניש "סמכות החנינה לא רק שעומדת ברקע עקרון הפרדת הרשויות, אלא היא עצמה מבטאת עקרון זה, בהיותה סוג של בקרה על פעולות רשויות המדינה" (דנג"צ 219/09 שר המשפטים נ' ניר זוהר, פס' 24 לחוות דעת הנשיאה ד' ביניש).
159. מכאן נגזרת חובתו של נשיא המדינה לנקוט משנה זהירות בעת הפעלת סמכות החנינה שבידו, מתוך תפיסתה כפעולה משלימה של מערכת המשפט - בהינתן נוקשותה והכללים הכובלים את ידיה - תוך הימנעות מפגיעה בעצמאותה, מה שיוביל בהכרח להחלשתה.
160. מבקשי החנינה בפרשת קו 300 פנו לנשיא המדינה טרם החלה החקירה במשטרה בהמשך להחלטת הקבינט המדיני ובהסכמת ראש מערך התביעה הכללית, היועץ המשפטי לממשלה. לעומת זאת, מר נתניהו פונה כעת לנשיא המדינה בעיצומו של משפט וללא הסכמת היועץ המשפט לממשלה. להבדלים אלו שלוש השלכות מרכזיות, לכל הפחות.

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

161. ההשלכה הראשונה נוגעת ישירות לעקרון הפרדת הרשויות. בעוד בפרשת קו 300 החנינה ניתנה לפני שהובאה לפתחה של הרשות השופטת, ובהסכמה של התובע הכללי, הרי שבעניינו של מר נתניהו מתנהל משפט במשך מספר שנים, במהלכו נשמעו עשרות עדים. במצב זה, עצירת המשפט טרם הכרעה שיפוטית מהווה הפקעה מעשית של התיק הפלילי מידי הרשות השופטת, ובהכרח נלווית לכך פגיעה חריפה בעקרון הפרדת הרשויות, ובסדרי המשטר הדמוקרטי.

162. ההשלכה השנייה נוגעת לאמון הציבור במוסד החנינה והשוויון בפני החוק. מתן אפשרות לחנינה בעיצומו של הליך משפטי, ללא הסכמת התביעה, עלול להעביר מסר של תמריץ לנאשמים בעלי כח פוליטי לנהל את משפטם לאורך שנים עד להבשלה של תנאים פוליטיים שיאפשרו חנינה. כך, הציבור עלול לתפוס את מוסד החנינה לא ככלי משלים שבבסיסו ערכי חסד, חמלה ורחמים, אלא ככלי פוליטי הנועד לעקוף את הרשות השופטת. במצב דברים זה, נשיא המדינה, המשמש כסמל לאחדות האומה, מוצא עצמו במצב בלתי אפשרי, שבו עליו להכריע, בעיצומו של הליך משפטי מתנהל, בין עמדת הממשלה לעמדת היועץ המשפטי לממשלה. כל הכרעה שיכריע תהא שנויה במחלוקת ציבורית קשה ונוקבת, ובמקום לסמל אחדות עלולה החלטתו למלא תפקיד של פירוד ופילוג.

163. ההשלכה השלישית נוגעת לחקר האמת ולזכות הציבור לדעת. בהיעדר הודאה מצד מבקש החנינה, כאשר מרבית הראיות כבר נחשפו בבית המשפט, שאלת האשם של מר נתניהו נותרת במחלוקת. אלא, שמאחר ש"ההליך המתנהל בענייני הפך למוקד להתנצחויות עזות", כדברי מר נתניהו בבקשתו, נדמה שלאחר שמיעת מרבית הראיות הדרך היחידה לסיים התנצחות זו היא בדרך של הסכמה - בין אם ביטול האישומים או חלקם - או הכרעה משפטית חלוטה. כל תוצאה אחרת מותירה את הציבור במצב של חוסר ודאות, במשפט שנמצא בלב המחלוקת הציבורית, ועלול להעמיק את הקרע בעם.

164. יתרה מכך, מתן חנינה בשלב כה מתקדם בתיק שנשמע מזה מספר שנים בבית המשפט, בו הושקעו משאבים רבים הן במשטרת ישראל בשלב החקירה והן בפרקליטות וזאת בעיצומו של הליך בבית המשפט, עלולה ליצור "אפקט מצנן" של מאבק בשחיתות שלטונית.

165. כאשר המשאבים העצומים שהושקעו לצורך חשיפת העבירות לכאורה והעמדה דין מתבטלים באבחה אחת של מעשה חנינה, ללא הסכמת ראש מערך התביעה בישראל, הרי שיש בכך כדי לפגוע אנושות בתמריץ לחקירת אישי ציבור בכירים, ובכך לכרסם בנורמות ההתנהגותיות החלות על אישי ציבור בכירים. חנינה מעין זו עלולה להיתפס כ"חסינות" מפני העמדה לדין, ולרפות את ידי רשויות החקירה והתביעה.

166. מטעמים אלה, נראה כי בעניין זה מן הראוי לפעול לאור הוראתו של בית המשפט העליון בבג"צ ברזילי, המשתקפת בדברים אלו:

"מבחינת 'הפרדת הרשויות' המקובלת על הכול, יש לראות בנשיא המדינה בעל סמכות 'שיורית' (בלשון חברי, השופט ברק) או סמכות 'רזרבית' (כלשונו של השופט אגרנט בבג"צ 177/50 ונד"נ 13/60), וכזאת עליה להישאר. ככל שיקפיד נשיא המדינה לא לדון בחנינה, כאשר קיימת רשות אחרת המוסמכת עדיין לפעול - כן ייטב" (ברזילי, ע' 554).

השלכות על נאשמים אחרים בכתב האישום

167. הבדל משמעותי נוסף, בין בג"צ ברזילי לעניינו של מר נתניהו, הנגזר גם הוא מהשלב בו מצוי המשפט, נוגע לעובדת קיומם של נאשמים נוספים בכתב האישום.

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

168. בפרשת קו 300 ניתנה חנינה לכל המעורבים ואף לא אחד מהם עמד לדין, באופן שעקרון השוויון לא נפגם. אין זה המצב בעניינו של מר נתניהו שלפנינו, שכן, משפטם של האחרים צפוי להימשך. לכך מספר השלכות אפשריות.
169. כך למשל, עלול להתעורר קושי של ממש אם בסופו של ההליך המשפטי השותפים האחרים יימצאו אשמים במעשיהם. שכן, מאחר שלפנינו עבירות "דו-צדדיות", שמעשיהם משני הצדדים משלימים אחד את השני, המשמעות תהא שראש הממשלה אכן עבר את העבירות כפי שיוחסו לו אך לא נתן את הדין על כך.
170. בעיקר, צפויה פגיעה של ממש בעקרון השוויון שמשמעות היא פגיעה גם בשלטון החוק:

"לשלטון החוק יש, בנוסף למשמעות הפורמאלית, גם משמעות מהותית: זהו שלטון של החוק הראוי, שיש בו איזון בין צרכי הכלל והפרט. משמעותו של זה, בראש ובראשונה, שוויון. זהו שוויון בהפעלת החוק ובשימוש בו. אין שלטון החוק קיים, אם מפלים בין שווים... כאשר חוקרים את האחד ולא את השווה לו, נפגם עקרון שלטון החוק; כאשר נתנים חנינה לאחד ולא לשווה שלו, נפגם עקרון שלטון החוק..." (ברזילי, ע' 585).

171. במישור הפרקטי, מצב זה עלול להקים לנאשמים טענות של אכיפה בררנית (הגנה מן הצדק מכח סעיף 149(1) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב-1982), ודאי בהיותם בעלי מעמד נמוך יותר בהיררכיה של המעשים המתוארים בכתב אישום. כתוצאה מכך, עלול להיווצר מצב שבו אף נאשם אינו נותן את הדין בפרשות מושא כתב האישום.
172. השפעה נוספת של הפעלת סמכות החנינה על מר נתניהו כנאשם המרכזי, תשליך אף על מידת העונש שיוטל על המעורבים הנוספים. זאת, על בסיס עקרון אחידות הענישה, שהינו אחד העקרונות החשובים בתורת הענישה:

"עקרון אחידות הענישה הוא עקרון יסוד במשפט הפלילי אשר נועד להבטיח שוויון בפני החוק ולמנוע שרירות בענישה... עקרון זה מקבל משנה חשיבות כאשר מדובר בנאשמים שונים המורשעים בגדרה של אותה פרשה. במצב דברים זה מצדד עקרון אחידות הענישה בהטלת עונשים דומים על מי שביצעו מעשים דומים וכן בשמירה על יחס של שקילות בין מבצעייהם של מעשים הנבדלים זה מזה במנינם, חומרתם או בנסיבותיו האישיות של המבצע" (ע"פ 2580/14 חסן נ' מדינת ישראל. ור' עוד למשל ע"פ 7350/12 פלוני נ' מדינת ישראל, וע"פ 7907/14 ואזנה נ' מדינת ישראל).

וכן:

"הלכה פסוקה היא כי יש להקפיד על עקרון אחידות הענישה, בעיקר כאשר מדובר בנאשמים באותה פרשה, לרבות שמירת מדרג הולם בין העונשים המוטלים על המעורבים באותה פרשה פלילית לפי מידת אשמם. סטייה מעקרון אחידות הענישה עשויה להוות נימוק להקלה בעונשו של מי שהורשע יחד עם אחרים, אך נגזר עליו עונש באופן שלא הולם את מידת מעורבותו באותה פרשה פלילית לעומת מעורבים אחרים." (ע"פ 2166/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פס' 10).

173. אפשרות ממשית היא שמתן חנינה למר נתניהו תוביל במקרה הקיצוני לביטול האישומים נגד המעורבים האחרים, ולחלופין לעונש מקל שייגזר עליהם אם יורשעו בדין. כך

המסמך נסרק בצד ויתכנו בו טעויות

או כך, התוצאה היא פגיעה במיצוי הדין בעבירות שחיתות שלטונית, ביכולת ההרתעה וביכולת האכיפה של עבירות אלה.

האינטרסים הציבוריים שעל כף המאזניים

174. הבדל מהותי נוסף בין החנינה בפרשת קו 300 למקרה שלפנינו נוגע לסוג האינטרסים הציבוריים המתנגשים עם האינטרס האישי של מבקש החנינה.

175. בפרשת קו 300 האינטרס הציבורי שהיה במוקד החנינה וההליך המשפטי נגע לאינטרס ביטחוני חיוני, מה שהוגדר כחשש לחשיפת "סודות כמוסים" של מדינת ישראל, שעלולים להביא לפגיעה קשה בביטחונה. החשש והצורך למנוע אותו לא היו שנויים במחלוקת, הפעלת סמכות החנינה הותנתה בקיומה של הסכמה מקצועית רחבה ומשותפת של הקבינט המדיני ועל דעת היועץ המשפטי לממשלה שאישר כי לנשיא המדינה נתונה הסמכות להעניק חנינה כזאת.

176. לעומת זאת, בקשת מר נתניהו מנומקת ברשימה של אינטרסים ציבוריים רחבים, אולם אלה אינם מעוגנים בהסכמה רחבה ומשותפת של כלל הגורמים הנוגעים בדבר. בבקשת מר נתניהו צוינו אינטרסים הכוללים: אתגרים ביטחוניים ומדיניים המחייבים לאפשר למר נתניהו להפנות את משאביו למלא את תפקידו הציבורי כראש ממשלה ללא הסחת דעת; איחוי הקרע הקיים בעם הנובע בין השאר מההליך הפלילי שננקט נגדו והובלת פיוס חברתי; הסרת המניעות הקיימת למר נתניהו לעסוק בסוגיות הנוגעות למערכת המשפט ולתקשורת - סוגיות שהוא מנוע מלעסוק בהן בשל המשפט המתנהל בעניינו, ואשר עומדות בחלקן בבסיס המתח בחברה הישראלית; מתן ביטוי לתרומתו האדירה של מר נתניהו למדינת ישראל.

177. יודגש ככלל, במסגרת עבודתה של מחלקת החנינות בבואה לגבש את המלצותיה, נשקלים אינטרסים ציבוריים כגון שיקולי הלימה, הרתעה, מסר ערכי וכיו"ב, אל מול האינטרס הפרטי של מבקש החנינה הכולל נסיבות אישיות, ונערך ביניהם איזון כמתבקש. אולם, נקודת המוצא מצויה תמיד בהכרעה השיפוטית ובקביעותיו של בית המשפט. שונה הדבר במקרה שלפנינו, בו מר נתניהו מבקש כי נשיא המדינה יפעיל את סמכותו טרם הכרעת בית המשפט.

178. במצב דברים זה, הטיעונים הנוגעים לאינטרסים הציבוריים המצוינים בבקשה, הינם רחבים ביותר ולבר-משפטיים, משכך אין בידי מחלקת חנינות כלים מקצועיים, מדידים ואמפיריים על מנת לאמוד את האתגרים המדיניים והביטחוניים של מדינת ישראל, להעניק להם את המשקל המתאים ולאזנם אל מול אינטרסים ציבוריים אחרים. כך גם, אין בידי מחלקת חנינות כלים מקצועיים להעריך באופן אמפירי את השלכות מתן חנינה למר נתניהו על המצב החברתי בישראל.

179. בנוסף לאמור, בחינה של הטיעונים הנוגעים לאינטרסים הציבוריים, מעוררת קשיים לא מבוטלים לכשעצמם, כפי שיפורט להלן.

180. בכל הנוגע לאתגרים הביטחוניים והמדיניים, דומה שאין חולק על כך שמדינת ישראל נמצאת בתקופה מיוחדת ורגישה, ביתר שאת בעת כתיבת שורות אלו, מספר ימים לתוך מבצע "שאגת הארי", והאיומים הביטחוניים בזירה הצפונית של המדינה. למרות האמור, אין ביכולתה של מחלקת חנינות לקבוע כי אלה מחייבים נקיטה בצעד חריג של הפסקת ההליך המשפטי הנמצא בעיצומו, באמצעות חנינה. יתרה מכך, כיום ובדומה לעבר, הדיונים במשפטו של מר נתניהו הושהו ונדחו בהתאם לצורך.

181. מעבר לכך, נפנה לסעיף 77 לבקשה שם צוין כי "... מדינת ישראל תידרש להקדיש משאבים ומאמצים רבים להיערכות ומוכנות לניסיונות של אויבנו לשקם את עצמם, וכן

המסמך נסרק בצור ויתכנו בו טעויות

- להיערכות והתעצמות מול אתגרים ביטחוניים חדשים שמטבע הדברים לא ניתן לפרט אותם בפנייה זו. ההזדמנויות והסכנות שניצבות בעתידה הקרוב של מדינת ישראל פורטו ביתר הרחבה בפגישות העיתיות שמתקיימות בין כבוד נשיא המדינה לבין ראש הממשלה, והן לא יועלו על הכתב מפאת הרגישות המובנת". אם כן, עולה כי מלוא המידע והתמונה הכוללת ביחס לאינטרסים המדיניים והביטחוניים אינו מונח בפני מחלקת חנינות, ובנסיבות העניין רק נשיא המדינה חשוף אליו.
182. עוד נציין כי לא התעלמנו מהעובדה כי בקשה זו כפי שמצוין בה, הוגשה בהמשך למכתבו של נשיא ארה"ב, מר דונלד טראמפ לנשיא המדינה, בו הוא קורא להעניק חנינה למר נתניהו. פנייתו של הנשיא טראמפ, משקפת את תפיסתו לפיה המציאות האסטרטגית והביטחונית של מדינת ישראל גוברת על המשכיותו של ההליך הפלילי. פנייתו נוגעת בשיקולים של יחסי חוץ, ביטחון לאומי וכוללת גם ביקורת על מוסדות האכיפה, תוך ציפייה כי נשיא המדינה יביא לסיום הפרשה למען היציבות הגלובלית.
183. נשיא ארה"ב מדגיש בפנייתו כי מר נתניהו מתפקד כראש ממשלה נחוש המוביל את ישראל להישגים חסרי תקדים, לרבות בלימת ארגון הטרור חמאס והרחבת "הסכמי אברהם". לשיטתו, אין לאפשר להליך המשפטי להסיט את הקשב של מר נתניהו מהאתגרים הקיומיים הניצבים לפתחה של המדינה, במיוחד אל מול המתח עם השלטון באיראן.
184. פנייתו זו של הנשיא טראמפ, כמו גם הצהרותיו כפי שפורסמו בכלי התקשורת, מעתיקה את כובד המשקל מהזירה הפלילית הפרסונלית הישר אל לב ליבה של הזירה המדינית והבינלאומית. מדובר בטיעונים כבדי משקל אולם אין בידי מחלקת החנינות כלים לאמוד ולאזן בין שיקולים אלה לבין אחרים וכן לגזור את ההשלכות שיש להיענות או אי ההיענות לבקשת החנינה בהקשר זה.
185. בכל הנוגע לטיעון המתייחס לאיחוי הקרע בעם, אין ספק שהשנים האחרונות במדינת ישראל מתאפיינות במחלוקות עמוקות בין חלקי החברה השונים, בנושאי ליבה מגוונים, אשר הובילו להעמקת הפערים ולהעצמת הקיטוב החברתי. הכמיהה לריפוי ולאיחוי ברורה ויש לקוות כי תימצא הדרך הנכונה לפיוס. אולם בעניינו של מר נתניהו, לא ניתן לקבוע כי הפעלת סמכות החנינה על דרך הפסקת המשפט תוביל בהכרח לאיחוי הקרע בעם. באותה מידה, קיים חשש שהפסקת המשפט דווקא תגביר את המתחים בחברה על רקע תחושות הפגיעה בעקרון השוויון, פגיעה בהפרדת הרשויות, והיעדר הכרעה ברורה בשאלת האשם מצד אחד, ובטענות המועלות בבקשה על אודות התנהלות חריגה ופסולה של גורמי החקירה והתביעה מן העבר השני.
186. בהקשר לכך, יצוין עוד, כי הפסקת המשפט של מר נתניהו לא תוביל בהכרח לביטול נגד יתר הנאשמים. במצב דברים בו ההליכים נגדם יימשכו, מר נתניהו עדיין יהיה מחויב להמשך חקירה נגדית על ידי התביעה. משכך, לא יהיה במתן חנינה בכדי לתת בהכרח מענה לצורך הנתען בבקשה לאפשר לו, כראש ממשלה, להקדיש את מלוא משאביו וזמנו לענייני המדינה.
187. באשר לטיעונים הנוגעים לתרומה הייחודית של מר נתניהו למדינת ישראל, נאמר מחד גיסא, כי לנוכח עשייתו הציבורית הנרחבת של מר נתניהו לאורך שנים רבות בתפקידיו השונים, כבר מתקופת שירותו הצבאי, אין ספק שמדובר בנתון בעל משקל שעל הנשיא לשקול בחלק ממארג שיקוליו. מאידך גיסא, מדובר בטיעונים שאינם יכולים להוות חסינות מפני העמדה לדין פלילי ומקומם להיבחן בדרך כלל בתום ההליך המשפטי כמקובל.

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

188. הבקשה שלפנינו תקדימית וחריגה ביותר. מר נתניהו מבקש מנשיא המדינה להפעיל את הסמכות הנתונה לו בחוק יסוד: נשיא המדינה, וזאת על דרך הפסקה וסיום של ההליך המשפטי הפלילי המתנהל נגדו בבית המשפט, ובטרם יגיע להכרעה שיפוטית. יתר על כן, מר נתניהו מבקש כי נשיא המדינה יפעיל את סמכות החנינה, וזאת מבלי להודות במעשה עבירה כלשהו; לשני נתונים מצטברים אלו אין תקדים במשפט הישראלי.
189. נקודת הייחוס הרלבנטית היחידה לבקשה דנן, מצויה לכאורה בפרשת קו 300 בה ניתנה חנינה לאנשי השב"כ וכן בפסק הדין בג"צ ברזילי שעסק בעניין זה. אך, כפי שהובהר לעיל, צָבַר משמעותי של יסודות ורכיבים שעמדו ביסוד החלטת נשיא המדינה להעניק חנינה בפרשת קו 300, והכוונו את שיקול דעת בית המשפט בהחלטתו במסגרת בג"צ ברזילי - אינם מתקיימים במקרה שלפנינו. העמקה בהשוואה בין שתי הפרשות מעלה כי למעט העובדה ששתי בקשות חנינה אלו הוגשו בטרם הרשעה, השונה ביניהן עולה על הצד השווה.
190. בקשת מר נתניהו מתבקשת בעיצומו של הליך המתנהל בבית המשפט, להבדיל מהחנינה בפרשת קו 300 שניתנה בשלב שלפני החקירה במשטרה; היא מוגשת ללא הסכמת היועץ המשפטי לממשלה; ללא פרישה (בשונה מפרישת ראש השב"כ בפרשת קו 300); כאשר על פניו קיימת חלופה משפטית בדמות עיכוב הליכים; וכאמור ללא הודאה כלשהי במעשים המיוחסים בכתב האישום.
191. היעדרה של הודאה מטעם מר נתניהו אינה עניין של מה בכך. כאמור, ניסיונה המצטבר של מחלקת חנינות בטיפול בבקשות חנינה שהובאו לפתחה לאורך עשרות שנות פעילותה, מלמד כי הודאה וחנינה כרוכות זו בזו.
192. הקשר הבל ינותק - מושגי ומוסרי כאחד - בין חנינה לבין הודאה, מעוגן גם במסורת היהודית.
193. כידוע, המסורת היהודית קושרת לא אחת בין חנינה לבין תשובה. ללא הודאה במעשה, ללא וידוי, אין משמעות למחילה. כך אנו למדים מספר משלי: "מִכֶּסֶה פִּשְׁעָיו, לֹא יִצְלִיחַ; וּמִזֶּדֶה וְעֵזֵב יִרְחָם". (משלי כ"ח, י"ג). ובכך נקבע לכאורה תנאי כפול - הודאה ("מודה") ונטישת החטא ("ועוזב"). מכאן, כי מי ש"מכסה פשעיו" - קרי, טוען שלא חטא או מכחיש את העובדות - שערי החסד והרחמים עליהם מושתתים עקרונית החנינה נעולים בפניו.
194. על רקע זאת, אנו מוצאים כי קיים קושי של ממש לקבוע שסמכות החנינה הקבועה בחוק יסוד: נשיא המדינה חלה במקרה דנן.
195. גם לו נניח שסמכות החנינה חלה במקרה מסוג זה, הרי שהפעלת סמכות החנינה בעניינו של מר נתניהו עלולה לגרום לפגיעה בעקרון שוויון הכל, פני דל ופני גדול, בפני החוק. הדברים נכונים ביתר שאת, לנוכח העובדה כי בפרשת קו 300 ניתנה חנינה לכל המעורבים ואף לא אחד מהם עמד לדין, באופן שעקרון השוויון לא נפגם. לעומת זאת, בעניינו של מר נתניהו, משפטם של הנאשמים האחרים צפוי להימשך.
196. לנוכח מעמדו הרם של מר נתניהו, פגיעה בה משמעותית בעקרון השוויון ובעקרון הפרדת הרשויות, היעדר הכרעה ברורה בשאלת האשם מצד אחד, ובטענות המועלות בבקשה על אודות התנהלות חריגה ופסולה של גורמי החקירה והתביעה מן העבר השני - עלולה לגרום לפגיעה קשה באמון הציבור במוסד החנינה והנשיאות כאחד, ואף להעמיק את הקרעים והקיטוב בין חלקי החברה השונים במדינה.
197. נזכיר אף כי הבקשה מושתתת על טענות בדבר אינטרסים ציבוריים רחבים, לבר-משפטיים שחלקם אינם ניתנים למדידה. כמו כן, מרבית הטענות אודות ההשלכות החיוביות שיש בהענקת חנינה הינן בגדר הערכה בלבד, שאמיתותה יכולה להתברר רק בדיעבד. אין

המסמך נסרק בocr ויתכנו בו טעויות

בידי מחלקת חנינות כלים מקצועיים, מדידים ואמפיריים על מנת לאמוד את האתגרים המדיניים והביטחוניים של מדינת ישראל כפי שמוצגים בבקשה, להעניק להם את המשקל המתאים להם ולאזנם אל מול אינטרסים ציבוריים אחרים. כך גם, אין בידי מחלקת חנינות כלים מקצועיים להעריך באופן אמפירי את השלכות הענקת חנינה למר נתניהו על המצב החברתי בישראל.

198. הבקשה אף איננה פורשת, כנטען בנימוקיה, את מלוא המידע הקשור באתגרים המדיניים והביטחוניים, כך שבפני מחלקת חנינות חסרה התמונה המלאה והכוללת. מידע זה, כנטען בבקשה, מצוי בפני נשיא המדינה.

אשר על כן, על יסוד התשתית העובדתית והמשפטית ומערכת הנסיבות הכוללת המונחת ביום בפנינו לא נוכל לקבוע כי סמכות החנינה הקבועה בחוק יסוד: נשיא המדינה חלה במקרה דנן.

כמו כן, לא נוכל להמליץ לנשיא המדינה לנקוט בצעד חריג ומרחיק לכת של הפעלת סמכות החנינה על דרך הפסקת ההליך המשפטי המתנהל נגד מר נתניהו.

מנהלת מחלקת חנינות

סגנית מנהלת מחלקת חנינות

מחלקת חנינות

כ' באדר תשפ"ו, 9 במרץ 2026

מספר: 1451-25